

רס/א	
פרשת ואתחנן	
<p>ואתחנן² אל יי' בעת ההיא לאמר אדני¹ יהו"ה אתה החלותר להראות את עבדך וגו' ר' יוסי פתח ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי' ת"ח כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא³ וכמה הוא עלאה על כלא⁴ דכל מאן דאשתדל באורייתא דלא דחיל מעלא⁵ ותתא⁶ ולא דחיל מערעורין בישין⁷ דעלמא בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי⁸ ואכיל מניה בכל יומא⁹ דהא אורייתא אוליף ליה לב"נ למיהך בארה קשוט¹⁰ אוליף ליה עיטא היך יתוב¹¹ קמי מאריה (לבטלה ההיא גזרה)¹² ואפי' יתגור עליה מותא כלא יתבטל¹³ ויסתלק מניה¹⁴ ולא שריא עלוי¹⁵ (עיטא דב"נ בהאי עלמא) וע"ד בעי לאשתדלא באורייתא יממא¹⁶ ולילי¹⁷ ולא יתעדי מנה הה"ד והגית בו יומם ולילה ואי אעדי מיניה אורייתא או אתפרש מנה כאלו אתפרש מן חיי</p>	<p>"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר אדני יהו"ה אתה החלות להראות את עבדך וגו'", רבי יוסי פתח, "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'". בא וראה, כמה הוא הכח החזק של התורה, וכמה הוא עליון על הכל, שכל מי שעוסק בתורה לא מפחד מעליונים ותחתונים, ולא מפחד ממקרים רעים של העולם, משום שהוא אחוז בעץ החיים ואוכל ממנו בכל יום. שהרי התורה מלמדת את האדם ללכת בדרך אמת, מלמדת אותו עצה איך ישוב לפני רבונו (לבטל אותה הגזרה), ואפילו שתגזר עליו מיתה, הכל יתבטל ויסתלק ממנו ולא ישרה עליו (עצה של אדם בעולם הזה). ועל כן צריך לעסוק בתורה יומם ולילה, ולא יזוז ממנה, זהו שכתוב "והגית בו יומם ולילה", ואם תעזוביגרש¹ ממנו את התורה</p>

1
 2 עי' בפרשת בראשית יא ע"א יש כל זה בקצת שינוי (רמ"ז).
 3 שהיא נוצחת כל הדברים (אור יקר). כפל לשון ירמוז לשתי תורות חילא תקיפא תשבע"פ מצד המלכות שנוטלת הגבורות עלאה על כלא תשב"כ בחי' ת"ת הנוטה כלפי חסדים הנקרא עלאה על כלא (רח"ו). חילא תקיפא - מיסוד אימא (רמ"ז).
 4 שאין בשאר עסק המצות כח לעשות כמוה (אור יקר). עילאה - מיסוד אבא (רמ"ז).
 5 ממקטרגים העליונים (רח"ו).
 6 האומות (רח"ו). כחות המקטרגים ברוחניות וכחות הגשמיים ערעורין בישין ולפעמים לא יגזר על האדם הרע ויבא לו דרך מקרה אם יזדמן במקום הסכנה ואלו הם פגעים רעים שיבואו לאדם בפגע ובמקרה (אור יקר).
 7 ממקרים (רח"ו).
 8 בעל תורה ת"ת הנקרא עץ החיים (רח"ו).
 9 היינו תפארת שהתורה ממנו (אור יקר).
 10 כי הוא מחדש לו מוחין הנקרא חיי המלך [עי' זהר יתרו צא ע"ב] (רח"ו). שנשמתו בכל יום נהנה משפעו וכל מזונו יושפע משם (אור יקר).
 11 הוצרך לומר זה מפני שאם יעסוק האדם בתורה ולא יקיים מה שכתוב בה נח לו שלא נברא לזה אמר שאין חשש שמתוך שלא לשמה בא לשמה וזהו שאמר דהא וכו' (אור יקר). ואפשר ג"כ שהוצרך לזה לומר שאף אם יעסוק האדם במצות לא ישוה עם העסוק בתורה משום דהא אורייתא וכו' משא"כ באחר שאין בור ירא חטא (אור יקר). כי תורה ת"ת נקרא אמת (רח"ו).
 12 דרך ומבוא לפרוש מן האיסור ולהתפלל להקב"ה כענין חזקיהו דעלה קאי שנשא אשה והתפלל על הגזירה (אור יקר).
 13 לתרץ כפל לשון שיש ג' מינים שהתורה מגינה שיש שמבטלת גזירתו עכשיו אבל טרוניא אית ליה וממרק ע"י יסורין וכנגד זה אמר דאילו אתגזר עליה מותא כלא אתבטל עוד בחי' ב' שמסתלקת גזרתו מכל וכל ולעומת זה אמר ויסתלק מניה אך כ"ז שלא פייס למקטרג יש פחד ממנו עד שיתנו לו תמורה לכן אמר ולא שרייא עליה (רח"ו). הגזרה למעלה (אור יקר).
 14 אפילו שהתחיל הגזירה כגון חזקיהו שחלה למות ונתרפא (אור יקר).
 15 אפילו מכאן ואילך כענין הנני יוסיף על ימך שנבטח מהרעה ט"ו שנה (אור יקר).
 16 ת"ת (רח"ו).
 17 מלכות (רח"ו).

	או נפרד ממנה, כאילו נפרד מן החיים.
<p>ת"ח עיטא דב"נ כד איהו סליק בליליא על ערסיה בעי לקבלא עליה עול מלכותא¹⁷ דלעילא בלבא שלים ולאקדמי למימסרי גביה פקדונא דנפשיה¹⁸ והא אוקמוה בגין דכל עלמא טעמין טעמא דמותא¹⁹ דהא אילנא דמותא שריא בעלמא וכל רוחי דבני נשא נפקין וסלקין ואתטמרן (ס"א ואתמסרן) ד גביה²⁰ ובגן דאינון בפקדונא²¹ כלוהו תייבין לאתריהו</p>	<p>בא וראה, עצה של האדם, כשהוא עולה בלילה על מטתו צריך לקבל עליו עול מלכות של מעלה בלב שלם, ולהקדים למסור אליו פקדון נפשו, והרי פרשוה, משום שכל העולם טועמים טעם המות, שהרי עץ המות שרוי בעולם, וכל רוחות בני אדם יוצאות ועולות ומתחבאות (ונמסרו) אצלו, ומשום שהן בפקדון כולן שבות למקומותיהן.</p>
<p>ת"ח כד אתער רוח צפון²² בפלגות ליליא וכרוזא²³ נפיק וקב"ה אתי לגנתא דעדן²⁴ לאשתעשעא ברוחיהון דצדיקייא כדין מתכווני (נ"א מתערי) כל בני מטרוניתא²⁵ וכל בני היכלא²⁶ לשבחה ליה למלכא קדישא²⁷ וכדין כל אינון פקדונין דרוחין דאתמסרן בידה כלוהו אתיב למאריהון²⁸ ורובא דבני עלמא מתערין</p>	<p>בא וראה, כשמתעוררת רוח צפון בחצות הלילה וכרוז יוצא, והקדוש ברוך הוא בא לגן עדן להשתעשע ברוחות הצדיקים, אז מתכוונים (מתעוררים) כל בני המלכה וכל בני ההיכל לשבח את המלך הקדוש, ואז כל אותם פקדונות של הרוחות שנמסרו בידה, משיב את כולם</p>

¹⁷ ע"י ק"ש שעל המטה (רח"ו).

¹⁸ בפסוק בידך אפקיד רוחי (רח"ו).

¹⁹ כי בלילה אז יניקת הקלי' מהשכינה עה"ד טו"ר (רח"ו).

²⁰ בסוד חדשים לבקרים רבה (רח"ו).

²¹ ולא בנפילת אפים שהוא נפשי אשא, ולכן לא יש נפילת אפים בלילה (רמ"ז).

²² פי' ה"ג דאימא שבחצות (רח"ו). ת"ח כד אתער רוח צפון, ה"ס הגבורות כנזכר בזוהר הרקיע פרשת ויקרא, שה"ס רוחא דשדי בגוה, ובהתעוררותם אז נעשה הזווג דא"א, שבבחינת כללות האצילות ה"ס חו"ב, ולכן זווגם בסוד קול ודיבור. ולכן כרוזא נפיק, הוא אורם המתפשט, ונקרא כרוז, ועל כן כרו"ז גי' ע"ב קס"א כידוע. ואז אתער קב"ה, הוא זעיר שבאים לו מוחין דיליה, כי עד חצות הוא בבחינת שינה. ונלע"ד שגם אז מתעורר סוד ישראל שבקדש הקדשים דבריאה, שהוא הנקרא חיזו דאילנא דחיי כנזכר באדם ישר בדרוש הקליפות, ושם הוא גן עדן העליון. ובני מטרוניתא, הם הצדיקים, וקראה מטרוניתא בסוד כתר שלה שהוא היורד לבריאה עד עלות השחר. ואז בכח תורתם הוא עולה, וט' ספירות אחרונות שלה יורדות אז, והן העולות בכח התפילה (רמ"ז).

²³ גביאל שכ"י המקבל מגבורות הבינה (רח"ו).

²⁴ היינו זווג יעקב ולאה שיסוד לאה נק' ג"ע (רח"ו).

²⁵ מי שיש להם נפש דאצילות בני השכינה (רח"ו).

²⁶ מי שיש לו נשמה דבריאה מההיכלות אלו אינם אובדים מלקום בחצות (רח"ו). הם המלאכים עליונים הנקראים עומדים כמו שיתבאר בסמוך (רמ"ז).

²⁷ הוא זעיר בהיות לו המוחין הנקראים קדש. ולכן קורא תחילה מלכא סתם כמ"ש אתער מלכא, שעדיין לא היו בו מוחין. ואז בהתפשט אותם האורות אחר שנעשה הזווג כנזכר, אז כל אינון פקדונין וכו', מפני שסוד השינה אל בני האדם הוא להתעלות ולהיות מ"ן לעורר הזווג. ומפני זה אחר שנשלם הזווג חוזרות למטה, שכבר עשו את שלהן והיה להן חלק האור באותו זווג שסודו מגבורות כנזכר בזוהר הרקיע הנזכר. ואז ברדתן יש להן להתעורר להכין תיקון לזווג היום בכח התורה. וזה סוד (איכה ג כג) חדשים לבקרים, שלא אמר חדשים בבקרים, כי אין החידוש בעת הבקר רק מחצות ואילך לצורך זווג הבקרים (רמ"ז).

²⁸ ר"ל לבעליהון לגופות (רח"ו).

<p>בההיא שעתא והא פקדוניה דכלהו אתיב לגבייהו²⁹</p>	<p>לבעליהם, ורב בני העולם מתעוררים באותה שעה, והרי פקדון של כולם משיב אליהם.</p>
<p>אינון דבני היכלא עלאה קיימי בקיומיהו מתערי משתדלי בתושבתא³⁰ דאורייתא³¹ ומשתתפי בכנסת ישראל³² עד דנהיר יממא כד אתי צפרא היא וכל בני היכלא³³ (דמלכא) וכלהו אתיין לגבי מלכא קדישא ואינון אקרון בנין דמלכא ומטרוניתא והא אוקמוה כד אתי צפרא בעי לנקאה גרמיה³⁴ בכלא³⁵ ולמיון זייניה³⁶ לאשתדלא עם מלכא קדישא דהא בליליא אשתדל במטרוניתא³⁷ השתא אתיא עם מטרוניתא³⁸ לזווגא לה עם מלכא³⁹</p>	<p>אותם שבני ההיכל העליון עומדים בעמדם מתעוררים עוסקים בתשבחות התורה ומשתתפים בכנסת ישראל עד שמאיר היום, כשמגיע הבוקר היא וכל בני ההיכל (המלך) כולם באים למלך הקדוש, והם נקראים בני המלך והמלכה והרי פרשוה. כשמגיע הבוקר, צריך לנקות עצמו בכל, ולחגור כלי מלחמתו לעסוק עם המלך הקדוש, שהרי בלילה עסק במלכה, כעת בא עם המלכה לזווג אותה עם המלך.</p>
<p>אתי לבי כנישתא⁴⁰ מדכי גרמיה בקרבנין⁴¹ משבח בתושבתיהו דדוד⁴² מלכא אחיד</p>	<p>בא לבית הכנסת, מטהר עצמו בקרבנות, משבח בתשבחותם של</p>

²⁹ רמז למ"ש בפרשת ויקהל דף רטו ע"ב, שאין הנשמה מתיישבת במקומה עד אחר התפילה, ועל כן דייק לגבייהו, ר"ל [למ"ש] אצלם, אבל לא בתוכם במקומם. עד דנהיר יממא וכו', דוק בכנסת ישראל, כי כשמאיר היום אז מתחיל תיקון ט' ספירות שלה, כי בחינת המטרוניתא כבר נתקנה, ר"ל עלתה, וה"ס תפלה של יד (רמ"ז).

³⁰ בסדר התיקון (רח"ו).

³¹ אח"כ בעסק התורה (רח"ו).

³² היינו רחל העומדת חוץ להיכל לתת לה לנח"ר (רח"ו).

³³ שאז היא העולה מבריאה לאצילות והם עמה (רח"ו).

³⁴ היינו עשיה בעבודא (רח"ו).

³⁵ לנקאה גרמיה בכלא, היינו בנטילת ידים ובהפנאת הגוף, והוא ניקוי פנימי וחיצון, והכל כנגד העשיה דתמן מקננא מלכות, ושם גדול כח החיצונים ולכן צריך נקיון (רמ"ז).

³⁶ טלית ותפילין (רח"ו). הוא ציצית ותפילין, שהכל תיקון אל שלשה עולמות אב"י, שהם בחינת זכרים לגבי עשיה. ואומרו עם מלכא קדישא, ירמוז למ"ש בסוד הנחת התפילין קודם התפילה, שהוא להמשיך אל זעיר הרשימו שהיה על ראשו בסוד (שיה"ש ח ו) שימני כחותם, כנזכר בשער התפילין, ובבחינת אותו הרשימו שחוזר בו מן המוחין קוראו מלכא קדישא. דהא בליליא אשתדל וכו', ירצה שכל תיקון חצות הוא לתקן כתר [נוק'] רחל, עד שבעלות השחר עולה ונקבעת בזרוע שמאל ידיה בסוד תפילה של יד, שאז יוצא הרשימו שבתוך לבו ונעשה מוחין לנקודת כתר זו, ואז הוא מושך הרשימו שעל ראשו [לתוך ראשו] ולכן נקרא מלכא קדישא כאמור. השתא אתיא וכו', פ' שכשהוא אז צריך לעשות תיקון אחר, שהוא הגדיל את זעיר ולהוריד לו מוחין חדשים, ואז יש זווג גמור למטרוניתא, שהוא מעולה מאד מאותו האור שהיה לה בתחילה בהיותה בזרוע זעיר. ודוק שבכאן אמר עם מלכא, ולא הוסיף תואר קדישא, לפי שהמוחין שיש לו מיד בבקר שהם מן הרשימו, לא נחשבו לערך מה שעתידים להתחדש לו, וכנגד זה נקרא עתה מלכא סתם. עם מטרוניתא וכו', הכתר שלה שעלתה בשחר, לזרוע זעיר בעמידה, שעולות כל הט' ספירות אל האצילות, אז מתחבר אליהן הכתר שלהן להתקן בבחינת פרצוף שלם ואז הוא הזווג (רמ"ז).

³⁷ להעלות רחל לאצילות (רח"ו).

³⁸ רחל (רח"ו).

³⁹ יעקב (רח"ו).

⁴⁰ ירצה שאז באותו הזמן יצדק לקרוא לרחל בשם בית הכנסת, מפני שבתפילה מתעלים ספירותיה האחרונות שירדו בשחר, ובמקום היותה נקודה נבנית ונעשית פרצוף שלם מי' ספירות, ולכן נקראת כנס"ת, שמכנסת את כל שלה אליה, והוא גי' י' פעמים ב"ן ועם י' כוללים וכמ"ש הרב זלה"ה (לא). ונלע"ד שגם כן י' פעמים שם יו"ד ה"ה וא"ו ה"ה עולים כנס"ת, שאז מכנסת שפע מבעלה שסודו מילוי אלפין, והיינו הא' שתוך הוא"ו. ונכון הוא מאד, כי כן יסוד זעיר מגיע עד ת"ת שלה שהוא הו' (לב), והוא על דרך שיש לו א' בוא"ו שלו, שה"ס יסוד אמא המגיע עד שם. מדכי גרמיה וכו', כבר ידעת לד) שאנו מתקנים העולמות ממטה למעלה תחילה במעשה ואחר כך בדיבור. וכשאנו אומרים הקרבנות אנו בעשיה ששם גבורות וקליפות [קשות], וזה סוד צו את בני

<p>תפילין ברישיה⁴³ (ס"א בידיה וברישיה)¹ וציצית בגדפיה⁴⁴ אומר תהלה לדוד והא אוקמוה עלי צלותא⁴⁵ קמי מאריה בצלותא בעי למיקם⁴⁶ כגוונא (ס"א בזוונא)² דמלאכי עלאי לאתחברא בהדייהו דאינון אקרונ העומדים כד"א ונתתי לך מהלכים בין העומדים ולכוונא רעותיה קמי מאריה ויתבע בעותיה</p>	<p>דוד המלך, אוחז תפלין בראשו (בידו ובראשו) וציצית בכנפיו, אומר "תהלה לדוד", והרי פרשוה, מתפלל תפלה לפני רבונו, בתפלה צריך לעמוד כדוגמת (בזווג) מלאכים העליונים, להתחבר עמם, שהם נקראים העומדים, כמו שנאמר "ונתתי לך מהלכים בין העומדים", ולכוון רצונו לפני רבונו ויתבע בקשתו.</p>
<p>ת"ה בשעתא דב"נ קאים בפלגות ליליא מערסיה לאשתדלא באורייתא כרוזא קארי עליה ואמר הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' העומדים בבית יי' בלילות השתא כד איהו קאים בצלותא קמי מאריה ההוא כרוזא קארי עליה ואמר ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה בתר דמסיים צלותא ברעו (ס"א וקאים בעיטא)³ קמי מאריה הא אוקמוה דבעי למימסרי נפשיה ברעותא דלבא⁴⁷ לההוא אתר דאצטריך וכמה עיטיין אית ליה לבר נש בכלא</p>	<p>בא וראה, בשעה שאדם קם בחצות הלילה ממטתו לעסוק בתורה, הכרוז קורא עליו ואומר "הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות", עכשיו כשהוא עומד בתפלה לפני רבונו, אותו כרוז קורא עליו ואומר, "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". אחר שמסיים תפלה ברצון (ועומד בעצה) לפני רבונו, הרי פרשוה שצריך למסור נפשו ברצון הלב לאותו מקום שצריך, וכמה עצות יש לאדם בכל,</p>
<p>רס/ב</p>	
<p>ובשעתא דצלותא קיימא⁴⁸ (ס"א סיימא) כל אינון מלין דאפיק בר נש מפומיה בההיא צלותא כלהו סלקין לעילא ובקעין אורין ורקיעין עד דמטו לההוא אתר⁴⁹ דמטו ומתעטרו ברישא דמלכא ועביד מנייהו עטרה</p>	<p>ובשעה שהתפלה קיימת (הסתיימה), כל אותם דיבורים שמוציא אדם מפיו באותה תפלה, כולם עולים למעלה ובוקעים אורים ורקיעים, עד שמגיעים לאותו מקום שמגיעים ומתעטרים</p>

ישראל, וכדאמרו רז"ל אין צו אלא עבודה זרה, כי שם שם א"ל אדנ"י שעולה צ"ו, וצריך לכוין בו לשרוף חומריות הקלי' שסודם הבהמה הנשרפת במזבח, ובזה מדכי גרמיה מן הקליפות (רמ"ז).

⁴¹ תיקון עשיה במילולא (רח"ו). הן פסוקים והן המשניות, עי' ח"א רסו ע"ב.

⁴² יצירה במילולא (רח"ו). זהו בסוד היצירה כמבואר אצלנו, כי מן ברוך שאמר עד יוצר אנו ביצירה (רמ"ז).

⁴³ תיקון בריאה ואצילות (רח"ו). אמר כן מפני שלכתחילה צריך להקדים הנחת התפילין וציצית קודם ברוך שאמר שלא להפסיק בין ישתבח ליוצר. והזכיר התפילין של ראש מפני שהם המגולים. וציצית, ועליהם נאמר (דברים כח, י) וראו כל עמי הארץ וגו'. ועוד נוכל לומר כי הציצית הוא לתיקון הנוק' אור מקיף שלה שהוא סודה. (דף ר"ס ע"ב) דצלותא קיימא, ס"א סיימא, נראה שחילוק שתי הגרסאות יובן במ"ש הרב, שלא די שבשעה שמתפללים ממשיכים השפע, אלא אפילו אחר שהתפללו המוחין מתקיימים בזעיר עד שלש שעות, וזהו רמז שתי הנוסחאות, כי סיימא, פי' אחר סיומא שכבר נגמרה בתיקונה, וקיימא, ירמוז כל זמן קיומה. כל אינון מלין וכו', האריך כל כך ולא רצה לומר סלקא לעילא ובקעה, ללמד שני עניינים, האחד שצריך לומר כל תפילתו בלי דילוג, והשני שצריך לחתוך המלות ולא לבלען, והוא בסוד קול ודיבור שה"ס הזווג הפנימי (רמ"ז).

⁴⁴ תיקון יצירה בעובדא (רח"ו).

⁴⁵ תיקון בריאה במילולא (רח"ו).

⁴⁶ תיקון אצילות במילולא (רח"ו).

⁴⁷ מ"נ לרחל (רח"ו).

⁴⁸ נפה"ח ב ע" & לא גורס המוסגר

⁴⁹ סנד"ל הקושר כתרים לרבו (רח"ו).

<p>והא אוקמוה חברייא צלותא דבעי ב"ג לקב"ה לכוונא דיהא צלותא תחנונים מנלן ממשה דכתיב ואתחנן אל יי' דא איהו צלותא מעליא</p>	<p>בראש המלך ועושים מהם עטרה. והרי פרשוה החברים, תפלה שאדם מבקש מהקדוש ברוך הוא, [צריך] לכוון שתהיה תפלת תחנונים. מנין לנו? ממשה שכתוב "ואתחנן אל ה'", זוהי תפלה מעולה.</p>
<p>ת"ה מאן דקאים בעלותא בעי לכוונא רגלוי ואוקמוה ובעי לחפיה רישיה⁵⁰ כמאן דקאים קמי מלכא ובעי למכסיה (נ"א לאסתמא) עיניו בגין דלא יסתכל בשכינתא ובספרא דרב המנונא סבא אמר מאן דפקה עיניו בשעתא דצלותא או דלא מאיך עיניו בארעא אקדים עליה מלאך המות⁵¹ וכד תיפוק נפשיה לא יסתכל בנהירו דשכינתא⁵² ולא ימות בנשיקה מאן דמזלזל בשכינתא מתזלזל הוא בההוא שעתא דאצטריך ביה הה"ד כי מכבדי אכבד ובזוי יקלו האי מאן דאסתכל בשכינתא בשעתא דאיהו מצלי והיך יכול לאסתכלא בשכינתא אלא לינדע דודאי שכינתא קיימא קמיה הה"ד ויסב חזקיה פניו אל הקיר⁵³ דתמן שארי שכינתא בג"כ לא בעיא למהוי חוצץ בינו ובין הקיר ואוקמוה</p> <p>מאן דקאים בעלותא בעי לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא ולבתר יתבע בעותיה דהא משה הכי אמר בקדמיתא אתה החלות וגו' ולסוף אעברה וגו' ר' יהודה אמר מאי שנא הכא דכתיב אדנ"י בקדמיתא⁵⁴ באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד ולבסוף יהו"ה וקרינן אלהי"ם אלא סדורא הכי הוא מתתא לעילא ולאכללא מדת יום בלילה ומדת לילה ביום ולזווגא כלא כחדא כדקא יאות</p>	<p>בא וראה, מי שעומד בתפלה צריך לכוון רגליו, ופרשוה וצריך לכסות ראשו כמי שעומד לפני המלך, וצריך לכסות (לסתום) עיניו כדי שלא יסתכל בשכינה. ובספרו של רב המנונא סבא אמר, מי שפוקח עיניו בשעת התפלה או שלא מנמיך את עיניו לארץ, מקדים עליו מלאך המות, וכשתצא נפשו לא יסתכל באור השכינה, ולא ימות בנשיקה.</p> <p>מי שמזלזל בשכינה, הוא מתזלזל באותה שעה שהוא צריך אותה, זהו שכתוב "כי מכבדי אכבד ובזוי יקלו". מי שמסתכל בשכינה בשעה שהוא מתפלל, ואיך יכול להסתכל בשכינה, אלא לדעת שודאי השכינה עומדת לפניו, זהו שכתוב "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר", ששם שורה השכינה, לכן לא צריך להיות חוצץ בינו ובין הקיר, ופרשוה.</p> <p>מי שעומד בתפלה, צריך לסדר שבח רבונו בתחלה, ואחר כך יבקש בקשתו, שהרי משה כך אמר, בתחלה אתה "החלות וגו'", ולבסוף "אעברה וגו'". רבי יהודה אמר מה שונה כאן שכתוב אדנ"י בהתחלה באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ולבסוף יהו"ה וקוראים אלהי"ם, אלא הסדור כך הוא, מלמטה למעלה, ולהכליל מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום, ולזווג הכל כאחד כראוי.</p>
<p>אתה החלות להראות את עבדך מאי</p>	<p>"אתה החלות להראות את עבדך" מה ה"ראשיתוהתחלה" כאן</p>

⁵⁰ לכסות ראשו ועיניו בטלית מלבד שסוגר עיניו (רח"ו).

⁵¹ כשם שהוא פותח עיניו בלי צורך כן יבואהו מ"ה מלא עינים ואע"פ שהוא מלא עינים נק' כסיל בחשך הולך (רח"ו).

⁵² כי זלזל בה עכשיו לראות בה שעומדת כנגדו והבל הציץ ונפגע וארז"ל בזכות כי ירא מהביט ותמונת ה' יביט (רח"ו).

⁵³ כי שכינה נק' עליית קיר קטנה נמצא שהמתפלל פניו נגד השכינה וכמ"ש שפכי כמים לבך נכח פני ה' (רח"ו).

⁵⁴ קאי אמלכות ואח"כ הוי"ה בנקוד אלהי"ם המלכות הנק' אלהים מתייחדת עם הת"ת ואע"פ ששם זה ניקודו בבינה הוא בת"ת בהתייחדו עם המלכות ובינה (רח"ו).

<p>שירותא הכא אלא ודאי משה שירותא הוה בעלמא ולמהוי שלים בכלא⁵⁵ ואי תימא יעקב שלים⁵⁶ הוה ואילנא אשתלים⁵⁷ לתתא כגוונא דלעילא הכי הוא ודאי אבל מה דהוה למשה⁵⁸ לא הוה לב"נ אחרא דהא אתעטר בשלימו יתיר בכמה אלף ורבבן מישראל באורייתא⁵⁹ במשכנא בכהנין⁶⁰ בליואי⁶¹ בתריסר שבטין⁶² רברבין ממנן עליהו בשבעין סנדרין הוא אשתלים⁶³ בגופא שלים⁶⁴ אהרן לימינא נחשון לשמאלא הוא בינייהו</p> <p>בגין כך את גדלך מימינא דא אהרן ואת ידך החזקה משמאלא דא נחשון והא אתמר בג"כ משה שירותא בעלמא הוה ואי תימא מאן הוה סיומא (דהא משה שירותא הוה) סיומא מלכא משיחא הוא דהא כדין ישתכח שלימו בעלמא מה דלא הוה כן לדרי דרין בההוא זמנא ישתכח שלימו לעילא ותתא ויהון עלמין כלהו בזווגא חד כדין כתיב ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד</p>	<p>אלא ודאי משה ראשית היה בעולם להיות שלם בכל. ואם תאמר יעקב היה שלם, והאילן נשלם למטה כדוגמא למעלה. כך זה בודאי, אבל מה שהיה למשה לא היה לאדם אחר, שהרי התעטר בשלמות יתרה בכמה אלפים ורבבות מישראל, בתורה במשכן בכהנים בלויים בשנים עשר שבטים גדולים ממונים עליהם, בשבעים סנהדרין, הוא נשלם בגוף שלם, אהרן לימין, נחשון לשמאל, והוא ביניהם.</p> <p>לכן "את גדלך" מימין זה אהרן, "ואת ידך החזקה" משמאל זה נחשון, והרי נתבאר. לכן משה היה ראשית בעולם. ואם תאמר מי היה הסיום (שהרי משה היה הראשית), הסיום הוא מלך המשיח, שהרי אז תמצא שלמות בעולם, מה שלא היה כן לדורי דורות. באותו זמן תמצא שלמות למעלה ולמטה, ויהיו העולמות כולם בזווג אחד, ואז כתוב "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".</p>
<p>ויאמר יי' אלי רב לך אל תוסף וגו' אמר ר' חייא א"ל קב"ה למשה רב לך דאזדוונת בשכינתא⁶⁵ מכאן ולהלאה אל תוסף⁶⁶ רבי יצחק אמר⁶⁷ רב לך בנהירו דשמשא דהוה גבך אל תוסף דהא זמנא דסיהרא מטא וסיהרא לא יכיל לאנהרא עד דיתכניש שמשא אבל וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו אנת דהוא שמשא⁶⁸ בעי לאנהרא לסיהרא והא אתמר</p>	<p>"ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף וגו'", אמר רבי חייא, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה רב לך שהזדוונת בשכינה, מכאן ואילך אל תוסף. רבי יצחק אמר, רב לך באור השמש שהיה לך, אל תוסף, שהרי זמן הלבנה הגיע, ולבנה לא יכולה להאיר עד שיתכנס השמש, אבל "וצו את יהושע וחזקהו</p>

⁵⁵ כי כל מכריע שלם משתי קצוות (רח"ו).

⁵⁶ שג"כ הוא בת"ת (רח"ו).

⁵⁷ ר"ל שיעקב שלם בסוד אילן שלם ב"ב גבולי אלכסון (רח"ו).

⁵⁸ שינוייה הוא (רח"ו).

שנתפשטו הקצוות בששים רבוא בהדיי' (רח"ו).

כ'

⁵⁹ שהיה זווג שלם בימין (רח"ו).

⁶⁰ חסד (רח"ו).

⁶¹ גבורה (רח"ו).

⁶² ת"ת (רח"ו).

⁶³ ת"ת (רח"ו).

⁶⁴ מלכות (רח"ו).

⁶⁵ פרצוף לאה שיש בה מ"ט שערים (רח"ו).

⁶⁶ אם לא תמות א"א שתעלה לשטר החמשים שהוא נתיב לא ידעו עיט (רח"ו).

⁶⁷ בא לחלוק על ר"ח שאין פי' רב לך אל תוסף גדולה מזו כי למה יאמר למרע"ה כך אלא ה,ק ליה כיון שאת הבמדרגת השמש אל מתפלל כיון דזמנא דסיהרא מטא (רח"ו).

⁶⁸ פי' ויקשה למרע"ה לא דע לי שאיני נכנס אלא שאמנה צרתי בידי לזה אמר שא"א להכחיש הדוגמא כי א"א אל הירח להאיר אל מהשמש (רח"ו).

	<p>ואמצהו", אתה שהוא השמש צריך להאיר ללבנה והרי נתבאר.</p>
<p>ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו' ר' יוסי אמר⁶⁹ אשרי העם שככה לו וגו' זכאה עמא דקב"ה בחר בהו מכל עמין עכו"ם וסליק לון לעדביה⁷⁰ ובריך לון בברכתא דיליה⁷¹ בברכתא דשמייה חדא הוא דכתיב כי הם זרע ברך יי' ברך יי' ממש תא חזי כל שאר עמין⁷² דעלמא יהב לון קב"ה לרברבי ממנן דשלטין עלייהו וישראל</p>	<p>"ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו", רבי יוסי אמר "אשרי העם שככה לו וגו", אשרי העם שהקדוש ברוך הוא בחר בהם מכל עמים עובדי כוכבים ומזלות, והעלה אותם לגורלו, וברכם בברכתו, בברכת שמו, זהו שכתוב כי הם זרע ברך ה' ברך ה' ממש. בא וראה, את כל שאר עמי</p>

⁶⁹ יש להבין מה נשתנה בכאן מכל ספר הזוהר שדרכו הוא כשמתחיל בפסוק ממקום אחר לומר רבי פלוני פתח שאותו פסוק הוא הצעה למה שרוצה לדרוש באותו ענין, אבל כאן לא נאמר אלא רבי יוסי אמר. ונלע"ד שיובן עם מה שציין הרב זלה"ה בכאן בראשית נ"א, שבהרבה מקומות פותח הוא ע"ה פתח רחב לביאור כמה עניינים ובכאן הוא אחד מהם, שהרי פסוק ואתם הדבקים הובא בזוהר בכמה מקומות ומכולם לא ציין כי אם אותו דבראשית, שבמה שאמר שם מבואר בעצמו פסוק אשרי העם.

ותמצית הענין הוא שהשכינה נקראת קטז) (ד, כד) אש אוכלה, מפני שאוכלת וקודחת בדיניה כל הסיגים, ואפילו הכי ישראל שאדוקים בה חיים וקיימים, והיא נקראת (שם) ה' אלקיך, ולא אלקינו קיז), מפני שמשוה מושרש למעלה ממנה דהיינו באר"א שבתוך זעיר, וכשהוא נכלל עם ישראל אומר ה' אלקינו, אבל כשמדבר עם ישראל לבדם אומר ה' אלקיך או אלקיכם. ואמר שם קיח) שהטעם הוא מפני שכשהשכינה בלי חיבור בבעלה היא נקראת ד', לשון דלות, אבל כשמקבלת מדכורא היא ה', שהו' שבתוך הד' הוא אור זעיר שאז היא מוכנת לקבל. וה"ס קיט) (כב, כג) נער ונערה. והענין שבתחילה היא בבחינת דינים חזקים, וה' פעמים ד"ן הוא בגי' ש"ך ונע"ר. אבל בכח תורה ומעשים טובים של ישראל ממשיכים לה ה' אלפין של ה' שמות דאה"ה, ואז היא אדנ"י גוברת ושולטת בכל, וה"ס שם שכינה, ש"ך של נער, ינ"ה גי' אדנ"י. וידוע שז"ס שם יהוד"ה, יה"ו או"א שבזעיר, וד' שנעשית ה'. ולכן בזמן הגלות:

שהוא באחוריים נקראים ישראל יה"ד, כמ"ש (דניאל ב, כה) בני גלותא די יה"ד, מפני שאין זכות לעשותה ה' הכלל עולה שהשכינה אש אוכלת את הרשעים, ואפילו הכי ישראל מושרשים בה, והיא נקראת אלקיהם. וזה שאמר הפסוק (ד, ג) כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלקיך מקרבך, בכח גבורותיו הקשות, ובכל זאת ואתם הדבקים חיים. והתחיל בלשון יחיד כלפי שבט שמעון שממנו היו אותם החוטאים, ואתם הכוללות הדבקים ומושרשים בה שיש בכס כח למתק גבורותיה, שבזה היא מקבלת אתכם בתוכה, בתוך הה' שהמשכתם לה, שבעוונות החוטאים היתה באחור ובפרט בעוון פעור, והבן. אבל אתם גרמתם נסיר"ה גי' שכ"ה, ובאו לאור פני מלך, ולכן חיים כלכם. וכל סוד זה נרמז בפסוק אשרי העם שככה לו, פי' שגברה זכותם עד שמה שהיה ש"ך המשיכו לו ה', ואז הם ה' פעמים אדנ"י שיש בהם כ' [אותיות] והרי שככ"ה, ואז גורמים שמה שהיה אלקים נעשה הוי"ה, וזהו אשרי העם שה' אלקיו.

ולכן רבי יוסי שהתחיל בפסוק ואתם הדבקים, אמר אשרי וגו', כלומר הסוד הנרמז בפסוק ואתם הדבקים הוא הכמוס בפסוק אשרי העם:

ואחר כך נמשך לדבר בפרטות סגולת ישראל להוסיף כח בגבורה של מעלה ואמר זכאה עמא כו', ירצה שבדור הפלגה שהיה כל העולם עובדי עבודה זרה, ה' בחר בבית תרח הגם שאף הוא היה עובד ע"ז, היו בקלי' שלו טמונים הניצוצות של שרשי ישראל (רמ"ז).

⁷⁰ פי' שכל יתר ניצוצי הקדושה שהיו בקלי' האחרות לא לקחם לגורלו, ולכן גם שמתעלים ונכללים בקדושה ומתייחדים, אינם עולים ממדרגת גרי צדק שאין כחם אלא כמ"ש בפיקודין דבראשית י"ג א', וכלהו עאלין תחות גדפוי דשכינתא ולא יתיר, עיי"ש ועיין מה שכתבתי שם כא (רמ"ז).

⁷¹ פי' שיש בהם כח וסגולת שייכות עם כל פנימיות קדושת העולמות העליונים שמעלים מ"ן, ונשמתם מורידים מ"ד אור ישר לברך את כל המדות, ומאותה הברכה מתברכים גם הם. והוסיף עוד ואמר בברכתא דשמייה, פי' ששמו הגדול מתברך בזכותם וכנז"ל, שמד' נעשה ה' ואז השם שלם. וזהו זרע ברך ה', ברך ה' ממש, דאי הוה קאי אזרע הול"ל זרע ברכו ה', אבל זרע ברך ה' ר"ל שהוא מברך את ה' (רמ"ז).

⁷² בא להוסיף במעלת ישראל מצד התנגדות, על דרך (קהלת ב, יג) כיתרון האור מן החשך, ואמר שיתר האומות סילק הוא יתברך פרטיות השגחתו מהם אשר היתה עליהם קודם מעשה הפלגה, ונתנם לשרים שנמנו במינוי חדש לפי טבע המקום שמסר להם ה' להנהגתו, וזהו רברבי ממנן. ואמר דשלטין עלייהו, ר"ל שכל אומה ואומה כפופה ונכנעת תחת השר שלה (רמ"ז).

<p>אחיד לון⁷³ קודשא בריך הוא לעדביה לחולקיה לאתאחדא ביה ממש ויהיב לון אורייתא קדישא בנין לאתאחדא בשמיה</p>	<p>העולם נתן הקדוש ברוך הוא לממונים גדולים ששולטים עליהם, ואת ישראל אחז הקדוש ברוך הוא לגורלו ולחלקו להאחז בו ממש, ונתן להם תורה קדושה כדי להאחז בשמו,</p>
<p>רסא/א</p>	
<p>וע"ד ואתם הדברים ביי' ולא בממנא אחרא כשאר עמין והא אוקמוה בכמה אתר</p>	<p>ועל זה "ואתם הדבקים בה", ולא בממונה אחר, כשאר העמים, והרי פרשוה בכמה מקומות.</p>
<p>וידבר יי' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו' א"ר אלעזר האי קרא אית לאסתכלא ביה⁷⁴ קול דברים מאי קול דברים אלא קול דאקרי דבור⁷⁵ דכל דבורא ביה תליא וע"ד כתיב וידבר ה' אליכם⁷⁶ דהא דבור באתר דא תליא להאי אקרי קול דברים אתם</p>	<p>"וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'", אמר רבי אלעזר, בפסוק זה יש להתבונן, "קול דברים", מה זה "קול דברים", אלא קול שנקרא דיבור, שכל דיבור תלוי בו, ועל זה כתוב "וידבר ה' "</p>

⁷³ גם שיהיו בחוץ לארץ הם חלק ה', שהוא יתברך אחוז בהם שלא יפסיקו החיצונים ביניהם. והעיקר המופלא הוא לאתאחדא ביה ממש, רחוק מאד מאומות העולם שהם נכנעים לשרים, וישראל שה' מלכם אחוזים בו כביכול כחלק בכל, וכן בכל מקום שגלו שכינה עמהם קכב). וזה היה אפילו קודם שקבלו תורתו כידוע מפסוק קכג) (בראשית מו, ד) אנכי ארד עמך מצרימה. וכן אמר יעקב ליוסף (שם מח, כא) והיה אלקים עמכם, כי מלת עמך ועמכם מורה בפירוש התדבקות והיחוד. ואחר כך שזכו לתורה נתייחדו בשמו הגדול הכולל כל העולמות בפנימיותם. וז"ש (ד, ד) ואתם הדבקים בה, פי' שתי מעלות מופלאות, האחת דבוקים ולא כפופים, שנית בה' ולא בשרים הממונים, וזה שאמר (דף רס"א ע"א) ולא בממנא אחרא, כשאר עמים שכפופים להם (רמ"ז).⁷⁴ הוקשה לו למה לא אמר דברים אתם שומעים וגו'. ועוד שהיה לו לומר קול דבר או קולות דברים (רמ"ז).

⁷⁵ נוק' דז"א נק' קול מצד הת"ת והיא בעצמה נק' דבור (רח"ו). ופשיטות כל הענין הוא שקול הוא בסוד הזכר ודיבור הנוק', שבכח ההכאה בחמש מוצאות שסודם מה' גבורות מתגלה ונודע הקול קכד). ואמנם אי' בתוך ז"א היה קול מצידו ודיבור מצידה, והיינו דאיהו דיבור. וגם שבהיותה בתוך זעיר אז יוצאות לאה ורחל קכה), ולכן נקרא דברים, דשני דברים יוצאים ממנו. וז"ש דכל דיבורא ביה תליא (רמ"ז). ר"ל מלכות קול השביעי מז' קולות, והיא נק' דבור ושמיעה כמש"ו, שנאמר ורצע אדוניו, אדון כל הארץ, כמ"ש בסבא פ' משפטים {בהר קח:} (יהל אור).

⁷⁶ ר"ל ה' שהוא ז"א קכו), בסוד דיבור דאיהו אי' שבתוכו. ואמנם הפרש שהיה בין ישראל ומשה רבנו ע"ה, הוא שמשה זכה לפנימיות בינה בסודו בעצמה קכז), וישראל זכו אליה ע"י ז"א, ולכן במתן תורה נאמר (שמות כ, א) וידבר אלקים, (שם יט, ג) ומשה עלה אל האלקים, אבל כאן כתוב וידבר ה' אליכם, פי' לגבי מעלתכם הוא דיבור המתגלה ע"י ה', דהיינו אי' ע"י זעיר, ולכן אמר אתם שומעים, שכל שמיעה הוא באי' קכח), שלכן היה נרצע העבד קכט) שלא היה חפץ בחירות, שזה פגם באי' דכל חירות מצדה קל). ואומרו דברים בלשון רבים, בסוד חמישים שערי בינה המתפשטים בחג"ת נ"ה דז"א קלא). ולפי שמת"ת יוצאה הנוק' קלב), לכן אמר (ד, יב) ותמונה אינכם רואים, ור"ל שלא היה מדרגתם ע"י רחל אלא שנתעלו עד הז"א, ואז היו כעין מדרגת משה דכתיב בו (במדבר יב, ח) ותמונת ה' יביט, פי' מלמעלה למטה. ובזה תבין מאמר רז"ל קלג) משה זכה לאספקלריא המאירה, ומייתי לה מהאי קרא, והוא מבואר בדיוק מלת יביט:

ולהיות שזכו ישראל בסיני למעלת הזכר בסוד קלד) מעלת יעקב דאיהו מלבר, ר"ל בבחינת אור אי' שבתוך ז"א בבחינת עצמו, ומשה מלגאו דהיינו בינה בעצמה, לכן חזר ופירש דא קול פנימאה, דהיא היא מדרגת משה דכתיב ביה (שם ז, פט) וישמע את הקול מדבר אליו, שהוא מבנין התפעל, ופי' רש"י בינו לבין עצמו, והיינו בעצם קול פנים. והוא סוד פנימיות הבינה שבתוך הז"א מלגאו, כמו שנודע קלה) מסוד שם משה שהוא פק"ד קס"א דהיינו אחורי אבא שבתוך פני בינה. ואמר שנקרא תמונה, לפי שהיא תיקונא דגופא הוא זעיר. וגם מלכות נקראת כן שממנה תיקון עולמות בי"ע. והשתא יצדק קול דברים, שני דברים, דהיינו בחינת שפע מזעיר שהוא ממוצע בין שני התמונות שהם שני דברים, והן שני ההיץ עילאה ותתאה, והרי הו"ה אבל שרש הכל הוא מההוא קול פנימאה דכלא, הוא יסוד אבא שהוא מתעלם ביסוד קלו) שקראו קול פנים שהיא מדרגת משה, אבל דאבא הוא פנימאה דכלא. והרי בין הכל שם הו"ה שלם וכולל אר"א וזר"ן (רמ"ז).

<p>שומעים דשמיעה לא תליא אלא בהאי בגין דשמיעה בדבור תליא ובג"כ אתם שומעים (ס"א אתם שומעים דשמיעה בדבור תליא) והא אוקמוה ורצע אדוניו את אזנו במרצע בגין דפגים אתרא דאקרי שמיעה והוא דבור והוא שמיעה קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים מאי ותמונה כד"א ותמונת יי' יביט⁷⁷</p> <p>ד"א ותמונת דא קול פנימאה⁷⁸ דלא הוה מתחזי כלל זולתי קול דא קול אחר⁷⁹ דקאמרן ותמונת אמאי אקרי הכי⁸⁰ בגין דכל תקונא דגופא⁸¹ מיניה נפקא ואי תימא אחר⁸² אקרי הכי נמי אין דהאי אחרא תקונא דלתא מיניה נפקא ובג"כ ה' עלאה ה' תתא ה' עלאה קול גדול ולא יסף דלא פסקי מבועי לעלמין⁸³ וכל אינון קולות⁸⁴ תמן אשתכחו⁸⁵ כד אתיהיבת אורייתא לישראל וכלא נפקא מההוא קול פנימאה דכלא בגין דביה תליא מלתא האי דאקרי משנה תורה משה מפי עצמו אמרן</p>	<p>אליכם", שהרי דיבור תלוי במקום זה, לזה נקרא קול דברים. "אתם שומעים", ששמיעה לא תלויה אלא בזה, משום ששמיעה תלויה בדיבור, ולכן "אתם שומעים" (אתם שומעים שהשמיעה תלויה בדיבור), והרי פרשוה. "ורצע אדוניו את אזנו במרצע", משום שפגם מקום שנקרא שמיעה, והוא דיבור, והוא שמיעה. "קול דברים אתם שומעים", ותמונה אינכם רואים, מה זה "ותמונה", כמו שנאמר "ותמונת ה' יביט".</p> <p>דבר אחר "ותמונת" זה קול פנימי שלא היה נראה כלל, "זולתי קול" זה קול אחר שאמרנו. "ותמונה", למה נקרא כך, משום שכל תקון הגוף יוצא ממנה. ואם תאמר אחר נקרא גם כן, כן, שזה האחר התקון שלמטה יוצא ממנו, ומשום זה ה' עליונה ה' תחתונה, ה' עליונה "קול גדול ולא יסף", שלא פוסקים המבועים לעולמים, וכל אותם קולות נמצאים שם כשנתנה תורה לישראל, והכל יוצא מאותו קול פנימי של הכל, משום שבו תלוי הדבר. זה שנקרא משנה תורה, משה מפי עצמו אמר אותם.</p>
<p>והא אוקימנא מלה אמאי הכי אלא חכמה עלאה⁸⁶ כללא דאורייתא⁸⁷ אתקרי ומנה נפקא כללא בההוא קול פנימאה⁸⁸ לבתר מתישבא</p>	<p>והרי בארנו את הדבר למה כך, אלא חכמה עליונה נקראת כלל התורה, וממנה הכל יוצא, באותו</p>

⁷⁷ ר"ל תמונת הת"ת לא ראו אבל תמונת המלכות ראו (רח"ו). ר"ל ז"א דרגא דמשה, שע"ז נאמר ותמונת כו'. ואמר ד"א ותמונה דא קול כו'. ר"ל בינה, שז"א מ"מ ההשגה בו, משא"כ בבינה. וז"ש דלא הוה מתחזי כלל (יהל אור).

⁷⁸ ר"ל תמונת הת"ת לא ראו אבל תמונת המלכות ראו (רח"ו).

⁷⁹ מלכות (רח"ו).

כו"ל מלכות (יהל אור).

⁸⁰ בינה לשון תמונה (רח"ו).

⁸¹ ששם נצטייר הז"א (רח"ו). שבגוה מציירת ז"א, שלכן נק' אמא (יהל אור).

⁸² מלכות נק' תמונה (רח"ו).

⁸³ הוא ההבל בגרון, דלא פסיק כלל לעלמין, כמ"ש בסוף ז"ח {תז"ח ג, ד}. וז"ש ונהר יוצא מעדן תדיר כו', והוא נק' קול גדול כו'. ואמר ובג"כ ה' עלאה ה' כו'. ר"ל כמו ששניהם באות ה', כן נק' שניהם קול, זה קול גדול וזה קול דברים (יהל אור).

⁸⁴ בסוד ה' תפלות של יוה"כ ה' קולות פנימים מן הבינה (רח"ו).

ר"ל ז' קולות (יהל אור).

⁸⁵ ר"ל בההוא קול דברים. וכלא נפקי מקול גדול (יהל אור).

⁸⁶ אבא (רח"ו).

⁸⁷ היסוד שלו סוד התורה (רח"ו).

⁸⁸ משה נכנס בבינה (רח"ו).

<p>כלא ואתאחד באתר דאקרי עין החיים⁸⁹ וביה תליא כלל ופרט תורה שבכתב ושבע"פ והוא אקרי תורה⁹⁰ ומשנה תורה⁹¹ בקדמייתא גבורה דלא פסק והשתא כלל כחדא בנ"כ הכא באלין י הדברות כלל רשים בוא"ו ולא תנא⁹² ולא תגנוב ולא תענה ולא תחמוד ולא תתאוה והא אוקמוה</p> <p>אמר ר' יוסי מאי ולא תתאוה כיון דכתיב ולא תחמוד דהא בהאי סגי א"ל זכאין אינון מארי קשוט חמידה חד דרגא תאוה דרגא אחרא חמידה דאי אזיל למיסב דיליה בנין ההיא חמידה דנקט אזיל למעבד עובדא תאוה לאו הכי⁹³ דהא אפילו דלא ינקוט אורחא למהך אבתריה והא אוקמוה חברייא</p>	<p>קול פנימי. אחר כך הכל מתיישב ומתאחד במקום שנקרא עין החיים, ובו תלוי כלל ופרט, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והוא נקרא תורה ומשנה תורה. בהתחלה גבורה שלא פוסקת, ועכשיו הכל כאחד, לכן כאן באותם עשרת הדברות, הכל רשום בוא"ו, "ולא תאנף", "ולא תגנוב", "ולא תענה", "ולא תחמד", "ולא תתאוה", והרי פרשוה.</p> <p>אמר רבי יוסי, מה זה "ולא תתאוה", כיון שכתוב "ולא תחמד" שהרי בזה מספיק. אמר לו אשרי אותם בעלי האמת, חמידה דרגה אחת, תאוה דרגה אחרת. חמידה שאם הולך לקחת את שלו משום אותה חמידה שלקח, הולך לעשות מעשה. תאוה לא כך, שהרי אפילו שלא יקח דרך ללכת אחרי זה, והרי פרשוה החברים.</p>
<p>א"ל רבי יוסי אמאי לא כתיב ולא תרצה כהני אחריני א"ל בנין דדרגא דדינא בגבורה תליא ולא באתר דרחמי בנ"כ לא תרצה לא כתיב ביה ואו ובנין דבעיין ה' וויז⁹⁴ אתוסף וא"ו ולא תתאוה דהא כלל תרצה לא בעי למשרי וא"ו ואתוסף הכא</p> <p>שמע ר' פנחס דיהיב אבתריה ונשקיה בכה וחייך אמר גור אריה לית מאן דקאים קמיהו מאן יכיל לקיימא קמיה ואבוה בעלמא זכאה חולקהון דצדיקייא וזכאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי דוכינא להאי על דא כתיב יראו צדיקים וישמחו</p>	<p>אמר לו רבי יוסי, למה לא כתוב "ולא תרצה" כמו האחרים הללו. אמר לו משום שדרגת הדין תלויה בגבורה ולא במקום הרחמים, ומשום זה ב"לא תרצה", לא כתוב בו וא"ו. ומשום שצדיקים חמש ווי"ם, התוסף וא"ו "ולא תתאוה", שהרי בלא תרצה לא צריך לשים וא"ו והתוסף כאן.</p> <p>שמע רבי פנחס שישב אחריו ונשקו, בכה וחייך, אמר גור אריה, אין מי שיעמוד לפניו, מי יכול לעמוד לפניו ואביו בעולם. אשרי חלקם של הצדיקים, ואשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא, שזכיתי לזה, על זה כתוב "יראו צדיקים וישמחו".</p>

⁸⁹ ז"א (רח"ו).

⁹⁰ ר"ל יסוד, שהוא כלל ז"נ שבו מתייחדים. וז"ש וביה תליא כלל ופרט כו'. וז"ש והוא אקרי תורה. כידוע. וכן משנה תורה, מרכבת המשנה. ואמר בקדמייתא גבורה דלא פסק. ר"ל בינה מקורא דחיי, וזהו דברות ראשונות, אבל האחרונות משנה תורה הוא באילנא דחיי. ועיקרה במלכות, ונכלל ז"א בואו"ן דולא תחמוד כמש"ו (יהל אור).

⁹¹ ז"א (רח"ו).

⁹² נוקביה (רח"ו).

⁹³ לייחדה עם בעלה (רח"ו).

⁹⁴ בספר לבנת הספיר קלח) כתב וז"ל קלט), תאוה לאו הכי, דהא אפילו לא יכיל קמ) ינקוט אחרא למיהך אבתריה. ואיהו ז"ל אזיל לשיטתיה דסבר דתאוה חמירא מחמדה שמחטיא אחרים עמו, עיי"ש כי האריך בזה (רמ"ז).

⁹⁴ לרמוז שנתקשר במלכות ה' סוד משנה תורה הו' שהוא ז"א ולכך צריך ה' ווי"ן (רח"ו).

<p>ר' אלעזר פתח ואמר קרב אתה ושמע וגו' ת"ה בשעתא דאתייהיבת⁹⁶ אורייתא לישראל כלהון קולות אשתכחו⁹⁷ וקב"ה יתיב על כורסיי⁹⁸ ודא מגו דדא אתחזי ומלולא דדא נפיק מגו עלאה דעליה ודא הוא רזא⁹⁹ דכתיב פנים בפנים דבר יי' עמכם בהר מתוך האש דמלולא נפקא¹⁰⁰ ומליל מגו אשא ושלחובא דדחי ליה לבר בדפיקו דרוחא ומיאי דיהבין חילא דאשא ורוחא ומיאי מגו שופר דאיהו</p>	<p>רבי אלעזר פתח ואמר "קרב אתה ושמע וגו'", בא וראה, בשעה שנתנה תורה לישראל כל הקולות נמצאו, והקדוש ברוך הוא ישב על הכסא, וזה מתוך זה נראה, ודיבור של זה יצא מתוך העליון שמעליו, וזהו סוד הכתוב "פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש", שדיבור יצא ודיבר מתוך אש, ושלהבת שדחה אותו החוצה, בדפיקהותקיעה, קולה⁹⁵ של רוח,</p>
---	---

95

⁹⁶ כלהו קולות אשתכחו, הכונה שאז האירו כל האורות של קו האמצעי של כל האצילות, מה שלא היה כן מעולם ולא יהיה עד ביאת המשיח שאז יאיר אפילו פנימיות עתיק קמג). והענין מובן במאי דקיל"ן שבמתן תורה נתעלה זעיר עד א"א קמד), ונעשה כתר מכל התפארות שעליו דהיינו ל"מ דאי', שזהו ההוה תמיד וכדאמרין קמדו) עוטר ישראל בתפארה, אלא גם מת"ת דאבא ומת"ת דאריך שבו יסוד עתיק, ולכן נדמה כזקן קמה). וידוע קמו) מכמה מקומות שת"ת בכל מקום הוא נקרא קול מפני שכולל גם חו"ג עמו, וה"ס הקול הנעשה מא"שא מ"יאי ור'וחא כמו שיבוא, והוא ר"ת אמ"ר קמז). וכבר אמרתי במקום אחר שה"ס ג' שמות, ע"ב בחסד מ"ב בגבורה כ"ב בת"ת, ה"ס קו"ל. ולפי שכל אלו הת"ת הם אורות רמים ונעלמים, אמר אשתכחו ולא אמר אשתמעו, כי אין עצמותם מתגלה אלא אורם מאיר ומזהיר (רמ"ז).

⁹⁷ כל הספירות הראו כחם (רח"ו).

⁹⁸ ה"ס אי' שיסודה היא בתוך דעת זעיר קמח), שה"ס קמט), כסא הכבוד, ומשם יוצאים הקולות הנשמעים לישראל כמו שנאמר בסמוך. ודא מגו דא אתחזי, פי' שהפנימי יהיה מתראה מתוך (נ"א מתגלה בתוך) החיצון, דהיינו אור אי' מתוך דעת דז"א, והיא אמרה (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר וגו', שיציאת מצרים היתה ע"י בינה כנודע קנ). ומלולא דדא וכו', איתא בכללי הרח"ו זלה"ה ס' לז', שהתיקון השביעי של הדיקנא הנקרא ואמ"ת, שה"ס קנא) תרין תפוחין קדישין, שני שיפולי יסוד חכמה סתימאה, והוא כולל ששה התיקונים הקודמים, והוא גי' ז' פעמים ס"ג, והם נמשכים עד דעת דאי' ומשם יוצאים ז' אורות מקיפים לז' תחתונות שלה והם ז' הבלים דקהלת, עיי"ש. ועליהם נאמר (שיה"ש א, ב) ישקני מנשיקות פיהו, שלא אמר פיו, והוא על דרך מ"ש בכללים קנב) (מלאכי ב, ו) תורת אמת היתה בפיהו, ה"י וי"ו דהיינו הב"ל. ויש בפסוק ישקני ז' תיבות בסוד ז' ההבלים, ור"ת כל הפסוק גי' קו"ל בינה, וג' תיבות הראשונות בלשון נסתר מפני שהם כנגד חג"ת, וד' אחרונות בלשון נוכח שהם נה"ם, והם נכנסים בתוך ז"א כשנכנסת אי' בתוכו, והוא מבואר. באופן שז' ההבלים הם נמשכים מתיקון ואמת ונמשכים לאי' ומשם יוצאים לז' תחתונות שלה, ואחר כך נכנסים ביסוד שלה והוא בדעת עליון דז"א שבין חו"ב דידיה. וז"ש ומלולא דדא, שהוא פי ה' דעתו העליון ששם יסוד אי' נפיק מגו עלאה דעליה, דהיינו מתוך ז' ס"ג שהם מילואיהם (נ"א מילואי הכל) דעליה על אי'. ועתה תחזה סוד קול בפרטות, כי הנה כלי העושה הפה הוא יסוד בינה קנב), ששם שם אה"ה דההין שמילואו ק"ל ועם ו' אותיות המילוי הוא קו"ל, והמקום שבו יסוד הנזכר הוא דעת זעיר שסתמו שם אה"ה שבמילוי אלפין עולה קו"ל, והז' הבלים ה"ס ז' היות קול יעק"ב, ונודע שחגתנ"ה הם העיקרים דהיינו ק"ל וכוללם [חמשה] ביסוד וכללות הכללות א' הרי קו"ל (רמ"ז).

⁹⁹ שהכל בחינת היסודות דהיינו רזא קנד), והבן. פנים בפנים וגו', פי' פנים של מעלה דהיינו תרין תפוחין, בפנים דעת זעיר דאסהיד באנפוי קנה), ורוצה לומר שהפנים העליונים נתלבשו בפנים דזעיר לדבר עם ישראל, אבל במשה כתוב (לד, י) פנים אל פנים, דהיינו שנשמת משה שרשה בדעת זה העליון קנו), ושם היה נמשך לו הפנים דאמת, וזהו משה אמת קנז), ופנים אל פנים, פי' מדעת עליון שהוא פנים, אל פנים שהוא הדעת התחתון. וז"ש (שם) אשר ידעו ה', פי' נתן בו דעת בשתי בחינות הפנים. ומלת ידעו היא כמו הודיעו, על דרך (בראשית כב, יב) עתה ידעתי, ואמרו רז"ל קנח) הודעתי, והוא על משקל (שם י, טו) וכנען ילד, (שם י, יג) ומצרים ילד, שר"ל הוליד. ולזה אמרו רז"ל קנט) שהקול היה מתדבר בינו לבין עצמו ומשה מבין, ודוק (רמ"ז).

¹⁰⁰ ידוע שהגרון הוא המוציא את הקול, וגרון ז' פעמים הב"ל, וכל הב"ל הוא מילוי ס"ג שהוא ו' אותיות, וז' פעמים ו' הוא מ"ב ועם גרון הרי א"ש, ולה"ב הוא הוא ההבל, ורוחא הוא ברית הלשון, ומיאי הוא החיך. דיהבין חילא וכו', ירצה שאלו שלשה כלי הדיבור והקול נותנים כחם בקול לצאת בכח חג"ת שבתוך יסוד אי' כנודע מכונת השופר קס). והמשכיל ישכיל שיש כאן חב"ד,

<p>כליל לכלהו נפיק וישראל אתרחיקו מדחילו דא¹⁰¹ ובג"כ ואת תדבר אלינו לא בעינן בתוקפא עלאה דלעילא¹⁰² אלא מאתר דנוקבא ולא יתיר ואת תדבר אלינו ונו' אמר משה ודא חלשתון חילא דילי¹⁰³ חלשתון חילא אחרא דאלמלא לא אתרחיקו ישראל וישמעון כל</p>	<p>ומים שנותנים כח שאש ורוח ומים מתוך שופר שכולל את כולם יוצאים, וישראל התרחקו מפחד זה. ולכן "ואת תדבר אלינו" לא רוצים בכח עליון שלמעלה אלא ממקום של הנקבה ולא יותר, "ואת תדבר אלינו וגו'", אמר משה ודאי החלשתם את כחי, החלשתם כח אחר, שאלמלא לא התרחקו ישראל וישמעו כל</p>
<p>רסא/ב</p>	
<p>ההיא מלה כד בקדמיתא לא הוה יכיל עלמא</p>	<p>אותו דבר כמו בתחלה, לא היה יכול העולם להיות חרב אחר כך,</p>

דהיינו חיק וגרון ולשון, שהם ג' יסודות של ח"ב ודעת דזעיר, וגם יש חג"ת ביסוד דאי' ויכול לדרוש קול נעים, דהיינו ג' י"ה בחב"ד ובג' מילואים בחג"ת הרי קו"ל (רמ"ז).

¹⁰¹ שהוא יראת הרוממות, ולא רצו רק באתר דנוקבא ולא יתיר, שהוא הורדת הדעת עד החזה ששם מוצא הנוק' קסא), וזהו ואת תדבר, פי' הנקבה שהיא את קסב), היא תדבר, באופן שירדו מעץ החיים למקום עץ הדעת, והוא שאמרו רז"ל קסג) שבתחילה נעקר יצה"ר מלבבם, והיו חורין מכל עול, דתמן אי' עלאה שמשם החירות קסד), שידוע שבמקום החזה ה"ס שני לבבות. ועוד י"ל מ"ש לא בעינן בתוקפא וכו', שלא מצינו במתן תורה לשון חוזק אלא בשופר, (שמות יט, טז) וקול שופר חזק מאד, מכלל דאיכא שופר אחר חזק ולא מאד. והענין שיש שופר גדול והוא בבינה ושופר קטן בתבונה קסה). ואמנם ז' שמות ס"ג שבתרין תפוחין משפיעים ז' הבלים לבינה והוא מוציאם מפיה, וזהו שופר גדול, ונמשכים ומקיפים ז' תחתונות שלה, ואחר כך נכנסים בתבונה, והיא שופר קטן. ואמנם ישראל לא רצו בתוקפא עילאה דלעילא, הוא שופ"ר גדול בגי' תוק"ף, ששם היה שרש משה רבנו ע"ה, וכמ"ש (שם יט, יט) והאלקים יענונו בקול, ואמרו רז"ל קסו) בקולו של משה, אלא (שם כ, טו) ויעמדו מרחוק, הוא ממש מקום רחל המושפעת מיסוד תבונה שופר קטן. ואומרו ולא יתיר, שלא רצו אפילו בשרש רחל שבחזה אלא דוקא בבחינת האור אי' (נ"א אחר) שכבר הוא ברחל, וזהו ואת תדבר אלינו, שלפי הנראה היה די שיאמר קרב אתה ושמע את וגו' ותדבר אלינו, אלא רצו לפרש כוונתם, שאילו אמרו ותדבר, היה במשמע שישפיע להם משרש הנקבה שבתוך הזכר, לכן פירשו שאינם חפצים במדרגה זו אלא ואת תדבר אלינו, דהיינו בבחינת הנקבה מעצמה. והנה הם אמרו קרב אתה ושמע, שידוע קסז) שיש חילוק בין את לאתה, כי אתה סוד הזכר הכולל חו"ג דהיינו כ"ב אותיות מא' עד ת' וה' כפולות דמנצפ"ך, ולכן אמרו למשה קרב אתה, פי' זכה והתקיים בשלך ולגבי דידך קבל כל אשר בכחך, אבל לגבי דידך ואת, היינו ה' פעמים פ"ר גי' אלף ות', והיינו נוק' ולא יתיר, כי אין מדרגה זו אלא במלכות שבה נמצאו הגבורות לבד, מה שאין כן ממנה ולמעלה שהכל בחינת זכר שה"ס חו"ג יחד, ואין עיכוב לשפע שיבוא ובריווח גדול, מה שאין כן בחינת רחל הקטנה מכולם והשפע בא ממנה במדה ובמשורה (רמ"ז).

¹⁰² אין אנו יכולים לקבל השפע מבחי' הת"ת ודי לנו במדרגת המלכות (רח"ו).

¹⁰³ כלומר דבריכם נשמע לשני פנים, כי את תדבר אלינו פשוטו עלי, ותדבר לזכר לנוכח, ואע"ג שהקדמתם לומר קרב אתה, חלשתון כחי. ולפי הרמז את היא מלכות, ותדבר לנקבה נסתרת, ובזה החלשתם כח אחר בין של המשפיעין בין של מלכות המושפעת, שאמרתם שאתם רוצים מאתר דנוק' ולא יתיר, ור"ל דוקא באותה המדרגה של המלכות אספקלריא שאינה מאירה קסח). דאלמלא לא אתרחקו ישראל, כמ"ש (שם כ, טו) ויעמדו מרחוק וכנז"ל, כי זו היא מדרגת המלכות כשהיא למטה כנגד נ"ה, שאז אינה יכולה לקבל אור החכמה אלא מרחוק כמשי"ה (ירמיה לא, ב) מרחוק ה' נראה לי, כדאיתא בשה"כ נ"ב ב' קסט). ודוק מלת ויעמדו, שאין עמידה כי אם ברגלים שה"ס נ"ה קע), וגם אין מדרגה יותר רחוקה בבנין קומת המלכות כמדרגה זו, כי אם תרד יותר למטה כנגד היסוד וכל שכן למטה ממנו, אז אין בנין וקומת פרצוף אלא היא סוד נקודה בלבד, וכד"א קעא) (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. והנה ישראל בתחילת אותו המעשה נתעלו למעלה מן המדרגה של נוק' וכמשי"ה (ד, יב) ותמונה אינכם רואים זולתי קול, כי נתעלו ממדרגת רחל של עתה שהיא נקראת תמונה קעב), ולא היו משתמשים כי אם בעולם העליון פנים בפנים שהוא זווג הנשיקין. (דף רס"א ע"ב) לא הוה יכיל עלמא וכו', כי כל העולמות נתעלו והיו זרין במקום אר"א עילאין, ואפילו עולם העשיה היה מזדכך בבחינת העוה"ב (רמ"ז).

<p>למהווי חריב לבתר ואיגון הו קיימין לדרי דרין דהא בשעתא קדמיתא מיתו¹⁰⁴ מ"ט בגין דהכי אצטריך דהא אילנא דמותא גרים לבתר דחיי וקמו וקא סגו ובעא קב"ה לאעלא לון לאילנא דחיי דקאים על ההוא אילנא דמותא בגין למהווי קיימין לעלמין אתרחק ולא בעון כדין אתחלש חילא דמשה עליהו ואתחלש חילא אחרא¹⁰⁵</p>	<p>והם היו קיימים לדורי דורות. שהרי בשעה ראשונה מתו. למה, משום שכך צריך, שהרי עץ המות גרם אחר שחיו וקמו והתרבו ורצה הקדוש ברוך הוא להכניסם לעץ החיים שעומד על אותו עץ המות, כדי להיות קיימים לעולמים. התרחקו ולא רצו, ואז נחלש כח משה עליהם, ונחלש כח אחר.</p>
<p>אמר קב"ה אנא בעינא לקיימא לכו באתר עלאה ולא תדבקא בחיים אתון בעיתון אתר דנוקבא שריא ובג"כ לך אמור להם וגו' כל חד יהך לנוקביה¹⁰⁶ ויתיהד בה ועם כל דא כיון דישראל לא עבדו אלא בדחילו עלאה דהוה עלייהו לא אתמר עלייהו אלא מי יתן והיה לבבם זה להם¹⁰⁷ וגו' מכאן אוליפנא כל מאן דעביד מלה ולבא ורעותיה לא שוי לסטרא בישא אע"ג דאיהו ביש הואיל ולא עביד ברעותא עונשא לא שריא עליה ולא כב"ג אחרא וקב"ה לא דאין ליה לביש</p>	<p>אמר הקדוש ברוך הוא, אני רציתי לקיים אתכם במקום עליון ולדבק בחיים, אתם רציתם מקום ששרויה הנקבה, ולכן "לך אמור להם וגו'" כל אחד ילך לנקבה שלו ויתייחד עמה. ועם כל זה, כיון שישראל לא עשו אלא בפחד עליון שהיה עליהם, לא נאמר עליהם אלא "מי יתן והיה לבבם זה להם וגו'", מכאן למדנו כל מי שעושה דבר ולבו ורצונו לא שם בצד הרע, אף על גב שהוא רע, הואיל ולא עשה ברצון, לא שורה עליו עונש, ולא כאדם אחר, והקדוש ברוך הוא לא דן אותו לרע.</p>
<p>ואתה פה עמוד עמדי¹⁰⁸ מהכא אתפרש מכל</p>	<p>"ואתה פה עמוד עמדי", מכאן נפרד מכל וכל מאשתו, ונדבק ועלה</p>

¹⁰⁴ ובאותו רגע נזדכך חומרם והעלו כל הניצוצות שנפלו בחטא האדם מתוך הקליפה, והם סוד כל הדורות שעמדו בהר סיני. אילנא דמותא גרים, הוא עץ הדעת טוב ורע היונק מרחל למטה מן החזה (קעג). ואילנא דחיי, סוד או"א (קעגו) ע"פ החיים בגי' ע"ב קס"א, כי אין שם כח הס"מ כלל ועיקר. דחיו וקמו, פי' שעמדו על דעתם היטב והיו מתעלים במחשבתם ובכוונתם ועלו עד סמוך אילנא דחיי שהוא למעלה מן החזה, והוא ממש על עץ הדעת. נראה שכיון שהגיעו לאותו מקום ששם אחיזת החיצונים, חזרו וניעורו עליהם ונתחרטו מהיות רוחניים, חזרו ונתרחקו מעץ החיים וירדו למקום נה"י: ונראה שנתאוו לחומריות של העוה"ז, וכן מוכח מה שיראו מן המות: (רמז).

¹⁰⁵ בעת שהנוק' הוא במיעוט הירח שאינו שוה בשוה עם ז"א רק מחזה ולמטה חצי פרצוף והוא חצי עיגול הלבנה משא"כ כשהיא שוה בשוה עם ז"א אז היא ג"כ כלולה בחסדים בסוד הזיווג והיא כלולה בדכורא וז"ס א"ת עושה לי והם כ"ב אתוון מבוצד"ק עט' דה"ג וה' של אתה הם ה"ח ה' דאברהם ולכן אתה הוא בחסד כמ"ש אתה כהן לעולם וכאשר ירד משה לסטרא דנוקבא אתר דמותא שריא בי' תשש כחו כנקבה וחסר ה' דאתה (ב"ע קיח ע"ב).

¹⁰⁶ ואע"ג דאמרו בפ"ק דביצה (ה, ב), דהוצרך להתיר להם הזווג, משום דכל דבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו, יש התם סברא דבא להזהירם על מצות העונה, ע"ע. והיה לבבם זה, כי בחרו במקום שתי הלבבות ששם מתחלת ראש רחל כנזכר בכמה מקומות (רמז).

¹⁰⁷ עיי' ספר הפליאה : ים עולה חמשים הם נ' שערי בינה ואם תהפכהו הוא מי וזהו מי יתן והיה לבבם זה.

¹⁰⁸ עיי' לעיל קפא ע"א ועיי"ש ברמ"ז. ועיי' עבה"ק (חלק ג פרק ו): המעלה אשר עלה אליה אדון הנביאים לא עלה אליה שום נברא זולתו, והוא שהעידה התורה ומשה עלה אל האלהים, והכוונה אל מדרגת אלהים שהיא העליונה שבמדרגות, והוא שרמז עוד באמרו ויהי שם עם יי' וגו',

<p>וכל מאתתיה ואתדבק ואסתלק באתר אחרא דדכורא ולא בנוקבא זכאה חולקא דמשה נביאה מהימנא דזכה לדרגין עלאין מה דלא זכה ב"נ אחרא לעלמין על דא כתיב טוב לפני האלהים ימלט ממנה מאי טוב דא משה דכתיב כי טוב הוא ובגין דהוה טב סליק לדרגא אחרא עלאה¹⁰⁹ וע"ד כתיב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא עומד עליו דייקא מ"ט בגין כי טוב הוא וטוב הוא דכורא</p>	<p>במקום אחר של הזכר ולא בנקבה, אשרי חלקו של משה נביא האמת, שזכה לדרגות עליונות, מה שלא זכה אדם אחר לעולמים. ועל זה כתוב "טוב לפני האלהים ימלט ממנה", מהו "טוב", זה משה שכתוב "כי טוב הוא", ומשום שהיה טוב, עלה לדרגה אחרת עליונה, ועל זה כתוב "כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא", "עומד עליו" דווקא, למה, משום "כי טוב הוא", וטוב הוא זכר.</p>
<p>ואי תימא דהא אמר רבי יהודה הא דוד דכתיב ביה טוב כד"א וטוב ראי אמאי לא הוה יתיר¹¹⁰ א"ל וטוב ראי כתיב טוב ראי דא דאיהו חיזו לאסתכלא הכי הוה דוד טוב ראי הוה טוב¹¹¹ דאיהו חיזו ובמשה כתיב הוא ממש והכא טוב ראי ועם כל דא בתרווייהו הוה¹¹² אחיד דהא דא בדא אחיד ומשה לבתר דהוה טב סליק למהוי גופא¹¹³ איש איש האלהים והאיש משה ענו מאד</p>	<p>ואם תאמר, שהרי אמר רבי יהודה, הרי דוד שכתוב בו "טוב", כמו שנאמר "וטוב ראי", למה לא היה יותר. אמר לו כתוב "וטוב ראי", "טוב ראי" זה שהוא מראה להסתכל, כך היה דוד טוב, ראי היה טוב, שהוא [רק] מראה, ובמשה כתוב הוא ממש, וכאן "טוב ראי", ועם כל זה בשניהם היה אחוז, שהרי זה בזה אחוז. ומשה אחר שהיה טוב, עולה להיות גוף, איש, איש האלהים, "והאיש משה ענו מאד".</p>
<p>אמר רבי יהודה בכל עובדוי בעי ב"נ לשואה</p>	<p>אמר רבי יהודה בכל מעשיו צריך</p>

וכתיב ואתה פה עמוד עמדי וגו', כלומר שוים כביכול. ועיי"ש (ח"ג פי"ד): ובבראשית רבה ר' ברכיה אמר בזכות משה שנאמר וירא ראשית לו כוון למה שכתבנו, ור' יהודה העלה זה הטוב והשלמות בשהוסיף שם יו"ד ה"א שהוא חצי השם ככולו, ואמר טוביה שמו, והכוונה כי הטוב ההוא לא יבחן היותו טוב גמור ושלים, כי אם בהיותו עולה כולו לגבוה, ולפי שמשו ע"ה היה עתיד להשלים זה בשלמות היותר נעלה שאיפשר אמר טוביה שמו, וזה אמנם ישתלם מצד דבקוהו בשם זה ולא אחד מן הנביאים שעלה אל זה הדבקוה המופלג, וכענין ואתה פה עמוד עמדי בלי שום פרוד וחלוק מן הדבקוה ההוא וזה הוא הטוב הגמור שאין למעלה ממנו. ועיי"ש (ח"ג פל"ד): ולפי שלא היה הפסק בזווג ההוא, לזה אמר של נעליך שנים בסוד ואתה פה עמוד עמדי, ועיי"ש (ח"ד פכ"ו): משה לא היה מדבר עמו אלא כשהוא עומד שנאמר ואתה פה עמוד עמדי וכו', כי משה ע"ה ד. מה הצורה ליוצרה ועל הדרך שביארנו בתכלית מה שהיה איפשר לו כפי מעלתו, ולזה עלה למעלת עולם הזכר שהוא עולם העמידה בדמותו כצלמו והוא שנאמר לו ואתה פה עמוד עמדי.

¹⁰⁹ משה זכה לבינה שהוא קול גדול ולא יסף גם כפי פשוטו שמרע"ה הוא סוד הת"ת (רח"ו).

¹¹⁰ פי' שאינו אלא במ' (מ"מ).

¹¹¹ פי' טוב של דוד הוא מצד המ' הנק' רואי (מ"מ).

¹¹² פי' בזו"ן (מ"מ).

¹¹³ פי' אחר שהשיג היסוד הנק' טוב סתם עלה לת"ת הנק' גופא (מ"מ).

<p>לקבליה לקב"ה והא אוקימנא מלה רבי יהודה לטעמיה דא"ר יהודה האי מאן דאזיל בארחא יכוין לתלת מלין ועילא מנהון צלותא ואע"ג דצלותא יתיר עלאה מכלא תרי חברי או תלתא דלעאן במלי דאורייתא דהא לא מסתפי בגין דשכינתא (ס"א) ועילא מנהון צלותא ועלאה מכלהו חברייה במלי דאורייתא דהא שכינתא) אשתתפ' בהדיהו</p>	<p>האדם לשים את הקדוש ברוך הוא כנגדו. והרי בארנו את הדבר, רבי יהודה לטעמו, שאמר רבי יהודה מי שהולך בדרך יכוון לשלשה דברים, ועליון מהם התפלה. ואף על גב שתפלה יותר עליונה מהכל, שני חברים או שלשה שעוסקים בדברי תורה, שהרי לא יפחדו כי השכינה (ולמעלה מהם תפלה, ועליונה מכלם חברים בדברי תורה שהרי השכינה) משתתפת עמם.</p>
<p>(כי הא ד)ר' אלעזר ור' חייא הוו אזלי בארחא א"ר אלעזר (ס"א חייא) כתיב ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וכי עד השתא פשיטי הוו מההוא עור אין אלא מאני לבושי יקר הוו א"ל ר' חייא אי הכי לא אתחזון להו¹¹⁴ אפי' כתנות עור¹¹⁵</p>	<p>(כמו זה ש)רבי אלעזר ורבי חייא היו הולכים בדרך, אמר רבי אלעזר (חייא), כתוב "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור", וכי עד עכשיו היו מופשטים מאותו העור, כן, אלא כלי לבושי כבוד היו. אמר לו רבי חייא, אם כך לא ראוי להם אפילו כתנות עור.</p>
<p>וכי תימא דעד לא האבו אלבישו להו לא אלא לבתר דחבו כתיב ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וגו' א"ל הכי הוא ודאי בקדמיתא הוו כנוונא דלעילא¹¹⁶ ומתפשטן מן גווי דלתתא והוה נהורא דלעילא אסחר עלייהו ולבתר דחבו אהדר לון בגווי דהאי עלמא¹¹⁷ ואעבר מנייהו גווי דלעילא</p>	<p>ואם תאמר שעד שלא חטאו הלבשו אותם, לא, אלא אחר שחטאו כתוב "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וגו'". אמר לו כך זה בודאי, בהתחלה היו כדוגמא שלמעלה ומתפשטים מהגוונים שלמטה, והיה האור שלמעלה סובב עליהם, אחר שחטאו החזירם בצורות העולם הזה, והעביר מהם הצורות שלמעלה.</p>
<p>מה כתיב ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מגוונא דהאי עלמא כתיב ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות התם כנוונא דלעילא הכא כנוונא דלתתא</p>	<p>מה כתוב "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם", מצורת העולם הזה, כתוב "ואת אהרן ואת בניו תקריב והלבשתם</p>

¹¹⁴ ר"ח הבין דמאני לבושי יקר קאי אכתנות עור ולזה שאל והלא אחר החטא לא היו ראויים לזה והכריחו לפי זה מ,ש ויעש ה' אלהים (רח"ו).

¹¹⁵ נתקל מעתה בשתיים, שהוא הן בהסתכלות והן בהאכילה, ונתגשמו עי"ז מעתה העולמות עוד יותר, וכן אדם וחוה גופה, ונתהפכו כולם ממלבושי אור דאור הגנוז, שהוא כתנות אור באל"ף, לכתנות עור משכא דחיויא, וכמ"ש בתרגום יונתן בבראשית שם (ג כא), וכן בפדר"א (פרק כ) ובמדרש תהילים (פרשה צב), וע' בזה"ק (בראשית לו ע"ב, וכן בפ' ואתחנן רסא ע"ב). אמנם עיקר המשכא דחיויא שנעשה להם, הוא רק אח"כ שהוא אחר פגם הג' כמו שיתבאר לקמן (דע"ה ח"ב קמו ע"ג).

¹¹⁶ כתב הרב בס' ח"י וז"ל ג' חשמלים דאדה"ר שהם בב"ע הם צפרנים העליונים שהיו על אדה"ר ולא נשאר מהם רק ראשי האצבעות ונקראים כתנות אור. ואחר החטא עשה לו השי"ת מלבוש מחשמ"ל הסובב ג"ע דעשייה. ואח"כ עשה לו מלבוש אחר מקליפת נוגה. והם כתנות עור. וכנגד הלבוש דכתנות אור דג"ע הארץ היה כתוב בספרו של ר"מ כתנות אור עכ"ל. וכבר הארכנו בזה בפ' ויקהל דף ר"ח ע"ב. וז"ש כאן בקדמיתא הוו כנוונא דלעילא דהיינו מג' חשמל"ם דבי"ע וזהו נהורא דלעילא דאסחר עלייהו. ומ"ש ולבתר דחבו אהדר לון בגווי דהאי עלמא. היינו לבוש שעשה להם מחשמ"ל שסובב ג"ע הארץ ומקליפת נוגה (מ"מ).
¹¹⁷ עי' ח"ב טל ע"א ורכט ע"ב (לש"ו).

<p>התם כתנות שש הכא כתנות עור ואע"ג דאיהו בר הכי שפירא דאינון לבושיין סליק על כלא¹¹⁹</p>	<p>כתנות", שם כדוגמא שלמעלה, כאן כדוגמא שלמטה. שם כתנות שש כאן כתנות עור ואף על גב שכת¹¹⁸ הוא היופי של אותם לבושים עלה על הכל.</p>
<p>ותפקחנה עיני שניהם בעפושא דהאי עלמא מה דלא הוה קודם דהוו משגחין ופקחין לעילא לזמנא דאתי כתיב והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו' זמין קב"ה לאפקחא עינין דלא חכימין ולאסתכלא</p>	<p>ותפקחנה עיני שניהם בציור דפוס העולם הזה מה שלא היה קדם שהיו משגיחים ופוקחים למעלה לעתיד לבא כתוב והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו' עתיד הקדוש ברוך הוא לפקח עיניים שלא חכמים ולהסתכל</p>
<p>רסב/א¹²⁰</p>	
<p>בחכמתא עלאה ולא תדבקא במאי דלא אתדבקו בהאי עלמא בגין דינדעון למאריהון זכאין אינון צדיקיא דיזכון לההיא חכמתא דלאו חכמתא כההיא חכמתא ולא ידעה כההיא ידעה ולא דבקתא דבקותא</p>	<p>בחכמה עליונה ולהדבק במה שלא נדבקו בעולם הזה כדי שידעו את רבונם אשרי הצדיקים שיזכו לאותה חכמה שאין חכמה כאותה חכמה ולא ידעה כאותה ידעה ולא דבקות כאותה דבקות.</p>
<p>עד דהוו אזלי חזו אינון לסטים אזלי בתרייהו לאקפחא לון אסתכל בהו ר' אלעזר אתו תרי חיון ברא וקטלי לון אמר ר' אלעזר בריך רחמנא דשיזבן קרא עליהו בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל וכתוב כי מלאכיו יצוה לך וגו' וכתוב כי בי חשק ואפלטוהו</p>	<p>עד שהיו הולכים ראו אותם ליסטים הולכים אחריהם לקפח אותם הסתכל בהם רבי אלעזר באו שתי חיות שדה והרגו אותם אמר רבי אלעזר ברוך הרחמן שהצילנו קרא עליהם בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל וכתוב כי מלאכיו יצוה לך וגו' וכתוב כי בי חשק ואפלטוהו.</p>
<p>תאנא ברזא עלאה בספרא דצניעותא ג' חללין דאתוון רשימיין¹²² אתגליין בה בגולגולתא דזעיר אנפין ותנינן ג' מוחי אינון¹²³ דסתימו באינון חללין ומשירותא (ס"א וממשיכותא) דמוחא עלאה¹²⁴ סתימאה דעתיקא קדישא דאתמשיך בההוא ז"א אשתכחו ד' מוחי¹²⁵ ואלין ד' מוחין (ס"א דינא לית כתראי מכל כתרי מלכא) משתכחין ומתפשטין (ס"א בכלא ואינון וכו') בכל גופא¹²⁶ ואינון ד' ריהטי</p>	<p>למדנו בסוד עליון בספרא דצניעותא שלשה חללים של אותיות רשומות התגלו בגולגולת של זעיר אנפין ושנינו שלשה מוחות הם שנסתרים באותם חללים ומראשית (וממשיכות) המח העליון הנסתר של העתיק הקדוש שנמשך באותו זעיר אנפין נמצאו ארבעה מוחות וארבעה המחות הללו (דין אין כתר מכל כתרי המלך) נמצאים</p>

118

¹¹⁹ לכן כתיב ה' אלהים (רח"ו). ור"ל כדי לתרץ ההכרח שגרם לר"ח לטעות ולכן אמר לפי שהיו שפירין ביותר לכן כתיב ה' אלהים בכתנות עור (מ"מ).

120

<p>דארבע בתי דתפליין דאנח קב"ה</p>	<p>ומתפשטים (בכל והם) בכל הגוף והם ארבע¹²¹ פרשיות של ארבעה בתי התפליין שמניח הקדוש ברוך הוא.</p>
<p>ובנ"כ בעי בר נש לאנחא בכל יומא בנין דאינון שמא קדישא עלאה באתווי רשימן דכתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ותנן שם יי' ממש ואלין תפליין דרישא (מוחא עלאה דאתמשך במוחא תתאה אקרונ תרי מוחי ואינון דכתיב חכמות ומתפרשן בחד)</p>	<p>ולכן צריך האדם להניח בכל יום משום שהן שם קדוש עליון באותיותיו רשומות שכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ושנינו שם ה' ממש ואלו תפליין של ראש (מח עליון שנמשך במח תחתון נקראו שני מוחין והם שכתוב חכמות והתפרשו באחד).</p>

¹²² יה"ו וסוד ג' אותיות יה"ו הם חב"ד דז"א (רח"ו).

¹²³ חב"ד (רח"ו).

¹²⁴ ע"י הכאת קוצא דשערי בעורף ז"א דביה בקוצא נגיד שפע מ"ם גרים בקיעת יסוד דאמא לשנים ונעשה מהג' ד' (רח"ו). נלע"ד שזהו הנזכר באדרת נשא ק"מ א', וחד מוחא שקיט על בורייה, שפירש בשער התפליין שהם קוצא דשערי דאריך המתפשט עד רישא דז"א, ובמקום סיום השערות שהם צנורות היוצאים ממוחא סתימאה דאריך, משם דרך פיות השערות יוצאת הארה עצומה ומכה ובוטשת בעורף ז"א דהיינו אחורי הדעת שלו, ועוברת ההארה דרך פנימי של מוחי ז"א ודוחה אור המוחין לצד פנים של זעיר במצח שלו ששם חו"ג שבחלל אחד מתלת חללי רישא. ושם באותו חדר הנקרא דעת היו נחשבים למוח אחד, ובצאתם לחוץ נעשים שנים. והרי הם ארבע פרשיות של תפליין. ונמצא שהארת חכמה סתימאה דאריך מאירה ומוציאה מוח הדעת, ובמקום שהיו תלת מוחין הפנימיות נעשים ארבע במצח. ועל שם אותה ההארה הנפלאה המאירה במוחין ושהוא העיקר ליציאתם, לכן אמר בכאן שבכחה אשתכחו ארבע מוחי בז"א. ונלע"ד שטעם התייחסות מוחא סתימאה לענין זה, הוא מפני שעיקר החידוש של התפליין הוא שיהיו חלוקים החו"ג לשנים, היכר חילוק זה אינו מתחדש כל כך בחסדים, מפני שגם בהיותם במוח הדעת בפנימיות היו גוברים החסדים והיו הגבורות טפלות להם, אבל בהתחלקם לארבע מוחין ממש דהיינו בתפליין, אז מתגלות ונחלקות הגבורות לעצמן ומתגלה ה' אחרונה שבשם, כי טרם צאתם לחוץ לא היו רק ג' אותיות יה"ו כנודע, אלא שהגבורות נכללות כטפלות אל אות הו' שה"ס החסדים, אבל בהאירם במצח שאז הם ד' אז אינון שמא קדישא עילאה באתווי רשימן, באתווי רשימן דייקא, דהיינו שרישומן ניכר. וזה ידוע קעה) שמוחא סתימאה מתתקן בגבורה דעתיק יומין, ולכן מקבל כח הארתו (נ"א מקביל כח האריך) להופיע ולהאיר את הגבורות שתתחזקנה לצאת ולהתחלק. וזה נראה לי שרמז באומרו ומשירותא דמוחא עילאה וכו', שכן גבורה דעתיק היא ראשית והתחלת מוחא סתימאה (רמ"ז).

¹²⁵ פי' כי שורש המוחין הם ג' חב"ד כי הדעת כלול מח"ו דאינון בחד חללא לבד. אך ע"י הנימין דנפקי ממוחא סתימאה דעתיק כנזכר באד"ר דף קל"א ומכים בעורף זעיר אנפין ונכנס האור שם ונעשה ב' מוחין אלו מוחא דעתיקא ומוחא דז"א חד מוחא ע"י חיבור אותן הנימין וזהו (משלי א כ) חכמת בחוץ ר"ל כנגד העורף דז"א ואז מתרבה אור הפנימי ובוקע ויוצא כנגדו לצד המצח ואז יוצאין ב' עטרין של החלל הג' ונחלקין לחוץ כמבואר אצלינו בכוונת התפליין. ונמצא כי ע"י שירותא דמוחא סתימאה דעתיקא נעשה בזעיר אנפין ד' מוחין פירש בצאתו לחוץ בסוד התפליין אך בהיותן בפנים אינם אלא ג' מוחין כנזכר (זהר הרקיע).

¹²⁶ שמתפשטים בכל הגוף (רח"ו).

<p>ר' יצחק אמר הוא דכתיב קדש לי כל בכור¹²⁷ דא היא כתר¹²⁸ דכליל ואסתים כל אינון אחרנין (כל בכור כל בכור סתם לאעלאה) משיכותא (ס"א משרייתא)¹²⁹ דלעילא סתימא ביה (דכלא) ודא אקרי פטר כל רחם פתיחותא דכל משיכותא דרחמי ויסודא (נ"א ונהירו) דלעילא¹³⁰</p>	<p>רבי יצחק אמר הוא שכתוב קדש לי כל בכור זהו כתר שכלול ומסתיר כל אותם האחרים (כל בכור כל בכור סתם לעליון) משיכות (מחנה) שלמעלה נסתרת בו (של הכל) וזה נקרא פטר כל רחם פתיחות של כל משיכות הרחמים ויסוד (ואור) עליון.</p>
<p>אמר ר"ש וסתים ביו"ד דשמא קדישא ודא (ס"א יו"ד) חד ביתא דתפלין דהוא קדש לי כל בכור סתם מוחא (נ"א אבא) עלאה חכמה ביתא תניינא והיה כי יביאך יי' (אלהיך) א"ר יהודה מוחא דתרעו¹³¹ נפקין לחמשיין תרעין תרעין סגיאין ואינון לקבל זמנין סגיאין דכתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים הוציאך יי' ממצרים ואדכר זמנין סגיאין דוכרנא דמצרים ואינון חמשיין לקבל חמשיין</p>	<p>אמר רבי שמעון ונסתר ביו"ד של השם הקדוש וזה (יו"ד) בית אחד של תפלין שהוא קדש לי כל בכור סתם מח (אבא) עליון חכמה. בית שני והיה כי יביאך ה' (אלהיך) אמר רבי יהודה מח ששערו יוצאים לחמשים שערים שערים גדולים והם כנגד זמנים רבים שכתוב אשר הוצאתיך מארץ מצרים הוציאך ה' ממצרים ונזכר פעמים רבות זכרון מצרים והם חמשים כנגד חמשים.</p>
<p>ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דאמר תרעין סגיאין דלעילא ותתא תבר קב"ה דהוון סתימין ומתקטרין בשלשליהון בגין לאפקא להו לישראל (לבר) דהא מאלין תרעין דההוא מוחא מתפתחי ומשתרו כל שאר תרעין ואלמלא דאתערו ואתפתחו אינון תרעין דהאי מוחא לא הוון מתפתחין אינון אחרנין למעבד דינא ולאפקא לון לישראל מן עבדותא</p>	<p>ושנינו בספרו של רב המנונא סבא שאמר שערים רבים שלמעלה ושלמטה שבר הקדוש ברוך הוא שהיו נסתרים וקשורים בשלשלאותיהם כדי להוציא את ישראל (לחוץ) שהרי מהשערים הללו של אותו המח נפתחים ומתירים כל שאר השערים ואלמלא שהתעוררו ונפתחו אותם שערים של המח הזה לא היו נפתחים אותם האחרים לעשות דין ולהוציא את ישראל מן העבדות.</p>
<p>וכלא סתים בהא דאקרי אימא עלאה דמנה אתער חילא לאימא תתאה ומאי איהו דכתיב בה (ישעיה נא &) ולאמי אלי האזינו אל תקרי לאומי אלא לאמי דלא זו קב"ה מחבבה לכנסת ישראל עד דקראה אמי והאי נפקא מאימא עלאה דהיא ביתא תניינא דאקרי ה'¹³²</p>	<p>והכל נסתר בזה שנקראת אם העליונה שממנה מתעורר כח לאם התחתונה ומהו שכתוב בה ולאומי אלי האזינו אל תקרי לאומי אלא לאומי שלא זו הקדוש ברוך הוא מלחבב את כנסת ישראל עד שקרא</p>

¹²⁷ סוד טפת חכמה שנעשה מוח ז"א (רח"ו).

¹²⁸ חכמה (רח"ו).

¹²⁹ יסוד דאבא (רח"ו).

¹³⁰ שנכנס ביסוד הבינה (רח"ו).

¹³¹ מוח בינה דז"א שנמשך מטפת בינה דאימא שבה הם נ' שערי בינה (רח"ו).

¹³² ואות ה' הוא לפי שהיא מתפתחת לחמשיין כי יו"ד ה"א פעמים יעלו חמשים

(אור יקר).

<p>דשמו קדישא ואתפתחא¹³³ לחמשיין תרעין ומהאי נפק¹³⁴ רוחא לחד נוקבא דפרדשקא דחוטמא¹³⁵</p>	<p>לה אמי וזה יוצא מהאם העליונה שהיא בית שני שנקראת ה' של השם הקדוש שנפתחת לחמשים שערים ומזה יוצא רוח לנקב אחד של נקב החוטם.</p>
<p>ותנינן יובלא דנפקין ביה עבדין לחירו¹³⁶ בהאי מוחא אתאחד¹³⁷ ואינון חמשיין שניין דיובלא¹³⁸ ואינון חמשיין יומין¹³⁹ דחושבנא דעומר ביה אתאחדו דבהוי¹⁴⁰ נייחין רוחי דעבדין ומפקיי¹⁴⁰</p>	<p>ושנינו היובל שיוצאים בו העבדים לחרות במח הזה נאחז והם חמשים שנות היובל והם חמשים ימי חשבון העומר בו נאחזים שבהם נחות</p>

¹³³ ואם כן גם המלכות שהיא ה' תהיה כלולה מחמשים והם החמשים תתאין דאמרינן לעיל "דתרעין סגיאון אתברו" (אור יקר).

¹³⁴ פירוש מבינה שבה סוד חוטמא כדפירשנו באדרא (אור יקר).

¹³⁵ הוא צנור שבו משפיע הבינה אל המלכות שהוא חקל תפוחין קדישין כדפירשנו שם, ואם כן יוכרח כי על ידי מציאות זה ישתוו שניהן בצנור זה ועל ידה יושפע החירות מן הבינה אל המלכות, ואמר "חד נוקבא דפרדשקא" משום דמחד נוקבא כתיב עלה עשן וכו' לזה אמר חד נוקבא כי מצד נקב אחד לבד דהיינו הימני הוא דנשיב רוחא לחקל תפוחין כדפירשנו באדרא, ותנינן וכו', הענין כי היובל הם מ"ט שנים ובסוף מ"ט שנים הוא אחד יובל שהוא שנת החמשים ותוא על הכל, והנה המ"ט הם סתם בבינה במקומה, אמנם האחד הפרטי שבו יוצאים העבדים לחרות הוא אחיזת הבינה בחכמה שזה עיקר הכל וכלל הכל, ובשער זה מתייחדים חכמה ובינה, והטעם כי שער החמשים שהוא שנת החמשים הוא מציאות בינה שבתכמה או לפחות נתלה בה (אור יקר). סוד אות ה' הקבוע בחוטם (רח"ו).

¹³⁶ דהיינו שנת החמשים (אור יקר).

¹³⁷ דהיינו מוחא תניינא בחינת בינה שבחכמה כדפירשנו (אור יקר).

¹³⁸ ובודאי כי אחר שהם חמשים שנה בבינה בסוד יובל ואחד מן החמשים מתעלה על הכל הוא להיות בחינת החכמה מתאחדת בבינה בו דהיינו שהוא נאחז בשורשו הנעלם בחכמה כדפי' (אור יקר).

¹³⁹ אפשר גם להורות שנתעלה יום החמשים על מ"ט שהוא יום טוב להורות שהוא אחוז בשורשו, והנראה יותר שהוא להורות על חמשים שערים שבמלכות שאינם שנים אלא ימים לפי שהם שערים תחתונים נאחזים בעליונים והארכתי בזה בספ"ר בשער השערים בע"ה, וזהו שאמר "דחושבנא דעומר" כי עומר היא המלכות כענין העומר עשירית האיפה הוא (אור יקר).

¹⁴⁰ ופירושו על ידי הבינת נייחין רוחין דעבדי, והיינו על ידי שהיא מוציאה רוחותם אל המנוחה דהיינו שהיא מנשבת רוחא דנייחא מלעילא והם נחים שיש להם מנוחה, ואית דגרסי "דבהו נייחין וכו' ומפקיי" ואהדר לחמשים שערים הנזכרים והכל ענין אחד (אור יקר).

<p>רוחיהון (נ"א ומפיק רוחיה) לניחא כמה דכתיב ביום¹⁴¹ הניח יי' לך¹⁴² מעצבך ומרגזך¹⁴³ ומן העבודה וגו' ובגין כך ה' ניחא דרוחא ולאפקא רוחא לחירו¹⁴⁴ והאי ביתא יציאת מצרים בה תלייא ובאת ה' דשמא קדישא כמה דאתמר ע"כ כללא די"ה דשמא קדישא</p>	<p>רוחות העבדים ומוציאים רוחם (ומוציא רוחו) למנוחה כמו שכתוב ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה וגו' ומשום זה ה' מנוחת הרוח ולהוציא רוח לחירות ובבית זה תלויה יציאת מצרים ובאות ה' של השם הקדוש כמו שנתבאר עד כאן כלל של י"ה של השם הקדוש.</p>
<p>תא הוי מסטרא דאבא¹⁴⁵ נפיק חסד מסטרא דאמא¹⁴⁶ נפיק גבורה וכלא אחיד קודשא בריך הוא¹⁴⁷ ומתעטר בהו ואת וא"ו</p>	<p>בא וראה מצד אבא יוצא חסד מצד אמא יוצאת גבורה והכל אוחו הקדוש ברוך הוא ומתעטר בהם אות וא"ו.</p>
<p>רסב/ב</p>	
<p>ביתא תליתאה שמע ישראל (דברים ו ד) ישראל סבא¹⁴⁸ ואהבת את יי' אלהיך תאנא</p>	<p>בית שלישי שמע ישראל ישראל סבא ואהבת את ה' אלהיך שנה רבי שמעון זהו סוד עליון שישראל</p>

¹⁴¹ אפשר כי העיקר להביא ראיה אל המנוחה דהיינו שממש משפיע מנוחה דהיינו רוחא דנשיב כדפירשנו (אור יקר).

¹⁴² פירוש ישפע בך מנוחה (אור יקר).

¹⁴³ ואיך אפשר שיהיה מנוחה ממה שכבר עבד ונעצב ורגז, אלא ודאי דהיינו על ידי מפקנו דרוחא דנשיב עליהון כל מה שכבר עבדו נעשה נחמה "וניחא דרוחא" כענין היובל שהכל נכלל בשנת החמשים, ונמצאו שממש אותם השנים שעברו הם מתקדשים ונכללים בשנה ההיא, כן בענין העבד על ידי מפקנו דהוא רוחא מתתקן הכל גם מה שכבר [עבד] [עבר] בסוד מנוחת הרוח לעבודת קונו וכענין התשובה שזדונות נעשו לו וכו' (אור יקר).

¹⁴⁴ ז"א (רח"ו).

¹⁴⁵ ר"ל מפרק התחתון דחסד דא"א כי שם התלבשות אבא ונפקי עטרא דחסד א"נ מן היסוד שלו הנק' סטרא משם נמשך טפה זו כי החו"ג הם טפין ממש (רח"ו).

¹⁴⁶ ר"ל מפרק תחתון דגבוה דא"א ששם התלבשות אימא והיינוסטרא דקאמר א,אנ מיסוד דילה הנק' סטרא (רח"ו).

¹⁴⁷ ת"ת (רח"ו).

¹⁴⁸ פ"י ישראל זוטא שהוא זעיר מקבל מיש"ס כמ"ש הרב (מ"מ). הפסוק שמע ישראל שיש בו כ"ה אתוון, ותלויים אלו הכ"ה אתוון בהכ"ה הנז', שהם בהתבונה דשם ס"ג, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא דף מג ע"א, תרומה דף קס ע"ב, ויקהל דף רטז ע"א, ואתחנן דף רסב ע"ב) שמע ישראל, ישראל סבא. והרי כי הוא תלוי בישסו"ת, וכמ"ש בפע"ח (שער הק"ש פרק י) (ביאורים ח"א מב ע"א).

<p>ר"ש דא הוא רזא עלאה דישראל עלאה אתעטר בסטרא דאבא ומאי איהו אברהם¹⁴⁹ ואתעטר בסטרא דאימא ומאי איהו יצחק</p>	<p>העליון התעטר בצד האבא ומהו אברהם והתעטר בצד האמא ומהו יצחק.</p>
<p>תנינן ואהבת מאן דרחים ליה למלכא עביד¹⁵¹ יתיר מיבו חסד עם כלא וחסד יתירא ההוא דאקרי חסד דאמת דלא בעי אנר עליה אלא בגין רחמימותא דמלכא דרחים ליה יתיר וברחימותא דמלכא תליא חסד וע"ד אקרי אברהם אוהבי ובגין דרחים ליה יתיר אסני חסד בעלמא ועד הכא ואהבת וברחימותא תליא חסד ודא היא ביתא תליתאה¹⁵²</p>	<p>שנינו ואהבת מי שאוהב את המלך עושה יותר טוב חסד עם הכל וחסד יותר אותו שנקרא חסד של אמת שלא רוצה עליו¹⁵⁰ שכר אלא בשביל אהבת המלך שאוהב אותו יותר ובאהבת המלך תלוי החסד ועל זה נקרא אברהם אוהבי ומשום שאוהב אותו יותר מגדיל חסד בעולם ועל זה כאן ואהבת ובאהבה תלוי החסד וזהו הבית השלישי.</p>
<p>ביתא רביעאה והיה אם שמוע השמרו לכם וחרה אף יי' גבורה תקיפא ודינא קשיא היא ונפקת מסטרא דאימא עלאה ותנינן אע"ג דלית היא דינא מסטרהא נפקא דינא (דנפק) גבורה עלאה ואי תימא והיה אם שמוע דלאו היא דינא לית כתרא מכל כתרי מלכא דלא יתכליל דינא ורחמי כ"ש גבורה דאתכליל טב וביש</p>	<p>הבית הרביעי והיה אם שמוע השמרו לכם וחרה אף ה' גבורה חזקה ודין קשה היא ויוצאת מצד האמא העליונה ושנינו אף על גב שהיא אינה דין מצדה יוצא דין (שיוצא) גבורה עליונה ואם תאמר והיה אם שמוע שאיננו דין אין כתר בכל כתרי המלך שלא יכללו בו דין ורחמים כל שכן גבורה שנכלל טוב ורע.</p>

¹⁴⁹ גם זה יובן בהקדמה הנז' שהחסדים דאימא נעשי' גבורות דאבא, נמצא אבא כולו חסדים, וז"ש אתעטר בסטרא דאבא ומאי איהו אברהם. וכן גבורות דאבא נעשו חסדים דאימא נמצא שאימא כולה גבורות וז"ש דאתעטר בסטרא דאימא ומאי איהו יצחק (מ"מ).

150

¹⁵¹ פירוש האדם לאהבת קונו עושה חסד עם הבריות לרוב, כענין אברהם שלא היה מקוה שישלמו לו גמול אלא מאהבת הבורא היה עושה ובזה נתבארו שלשה דברים אלו האחד שהוא חפד יקורא לא מדת חסד לבד כי מדת חסד סתם אפשר שיקוה לגמול, אמנם חסד של אמת שהוא חסד נעלמת חסד יקירא ומשתתפת באמת שהוא התפארת אינו אלא החסד שאינו מקוה אל הגמול, וכן פירשו רז"ל בפסוק ועשית עמדי חסד ואמת (אור יקר)

¹⁵² שהוא סוד התפשטות החסידים בגופא דו"א עטרא דחסד (רח"ו). ור"ל הארתם יורדת בואהבת. אבל עצמם ממש אינו יורד רק בעמידה כמ"ש הרב בסה"כ ומ"ש ואיתימא והיה אם שמוע וכו' ר"ל דכתיב ונתתי מטר ארצכם דהיינו רחמים ותירץ לית כתרא וכו' (מ"מ).

<p>ואלין ארבעה נטיל לון וא"ו ואתעטר בהו ואלין אינון תפילין דאנח קב"ה תנינן האי וא"ו סליק ואתעטר בעטרוי ואחיד להאי ולהאי ואתעטר בכלהו וע"ד וא"ו אמצעיתא דכלא¹⁵³ דעילא ותתא לאחזאה חכמתא שלימתא מכל סטרוי (שייך לפרשת עקב)</p>	<p>וארבעה אלה לוקח אותם וא"ו ומתעטר בהם ואלו הן תפלין שמניח הקדוש ברוך הוא שנינו הוא"ו הזה עולה ומתעטר בעטרוותיו ואוחז את זה ואת זה ומתעטר בכלם ועל זה וא"ו אמצע הכל שלמעלה ולמטה להראות חכמה שלמה מכל צדדיו.</p>
<p>(תאני' ר' אבא כתיב רק באבותיך חשק יי' מכאן אר"ש אבהתא אינון רתיכא קדישא עלאה וכתיב חשק יי' ת"ח כמה דאית רתיכא קדישא לתתא¹⁵⁴ כך אית רתיכא קדישא לעילא¹⁵⁵ ומאי ניהו הא דאמרן רתיכא קדישא כלא אקרי וכלא אתקשר דא בדא ואתעביד כלא חד</p>	<p>(שנה רבי אבא) כתוב רק באבותיך חשק ה' מכאן אמר רבי שמעון האבות הם מרכבה קדושה עליונה וכתוב חשק ה' בא וראה כמו שיש מרכבה קדושה למטה כך יש מרכבה קדושה למעלה ומה היא זה שאמרנו מרכבה קדושה הכל נקרא והכל נקשר זה בזה ונעשה הכל אחד.</p>
<p>רק באבותיך תלתא ורתיכא ארבעה ד' מנלן דכתיב ויבחר בזרעם אחריהם מאי משמע לאכללא בהו דוד מלכא דאיהו רביעאה לאתתקנא ברתיכא קדישא דתנינן אבהתא¹⁵⁶ תקונא ושלימותא דכלא וגופא¹⁵⁷ בהו אשתכלל ואתבני ובהו אתאחיד אתא דוד מלכא ושכלליל כלא ואתקין גופא ואשלמיה בהו וא"ר יצחק כמה דזכו אבהתא לאתעטרא ברתיכא קדישא כך זכה דוד לאתתקנא בסמכא רביעאה דרתיכא</p>	<p>רק באבותיך שלשה ומרכבה ארבעה ארבעה מנין לנו שכתוב ויבחר בזרעם אחריהם מה משמיע להכליל בהם את דוד המלך שהוא רביעי להתתקן במרכבה הקדושה שנינו האבות תקון שלמות הכל והגוף משתכלל בהם ונבנה ובהם נאחז בא דוד המלך ושכלל הכל והתקין הגוף והשלימם בהם ואמר רבי יצחק כמו שזכו האבות להתעטר במרכבה הקדושה כך זכה דוד להתתקן בעמוד הרביעי של המרכבה.</p>
<p>א"ר יהודה כתיב ביה בדוד והוא אדמוני עם יפה עינים¹⁵⁸ וטוב ראי מאי טעמא אדמוני¹⁵⁹</p>	<p>אמר רבי יהודה כתוב בדוד והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי</p>

¹⁵³ פ"י מכריע בין חו"ג והוא אמצעי. ומ"ש "דלעילא ותתא" פ"י שגם מכריע בין בינה ומ' שנק' עילא ותתא (מ"מ).

¹⁵⁴ פ"י הם ארגמ"ן שהם כסא למ' (מ"מ).

¹⁵⁵ פ"י חגת"ם שהם כסא לבינה (מ"מ).

¹⁵⁶ פ"י חו"ג (מ"מ).

¹⁵⁷ פ"י ת"ת (מ"מ).

¹⁵⁸

¹⁵⁹ פ"י לפי שז"ן יורשים את א"ו ואח"כ חולקים בשוה הנוק' יורשת ה"ג והז"א יורש ה"ח ודוד הוא במלכות לזה אמר מ"ט אדמוני משום דחולקא דעדבי' גרמא ליה שהוא הגורל שיצא לו

<p>משום דחולקא דעדביה גרמא ליה אדמוני דינא ודאי עם יפה עינים דינא ברחמי¹⁶⁰ כמה דכתיב חסדי דוד הנאמנים</p>	<p>למה אדמוני משום שחלק גורלו גרם לו אדמוני דין ודאי עם יפה עיניים דין ברחמים כמו שכתוב חסדי דוד הנאמנים.</p>
<p>א"ר יצחק חסדי דוד באתריה אוקימנא אלא והוא אדמוני כדאמרן עם יפה עינים אלן אבהתא¹⁶¹ ת"ח ירושלם וציון¹⁶² דינא ורחמי ואע"פ כן כתיב עיר דוד היא ציון וכתוב בקרבך קדוש ולא אבא בעיר נשבע קב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו' אימתי א"ר יהודה כד אתהדר מלכו בית דוד לאתריה לתתא</p>	<p>אמר רבי יצחק חסדי דוד במקומו בארנו אלא והוא אדמוני כמו שאמרנו עם יפה עיניים אלו האבות בא וראה ירושלים וציון דין ורחמים ואף על פי כן כתוב עיר דוד היא ציון וכתוב בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלים של מעלה וכו' אימתי אמר רבי יהודה כשתחזר מלכות בית דוד למקומה למטה.</p>
<p>רבי יצחק אמר ש דרשימא בתלת קשרי יש דארבע קשרין רמיזא היא לתלתא¹⁶³ ורמיזא</p>	<p>רבי יצחק אמר ש' שמצירת בשלשת הקשרים של ארבעה קשרים רמוזה היא לשלשה ורמוזה לארבעה</p>

בירושה וז"ש אדמוני דינא ודאי ר"ל שהם גבו' עם יפה עינים הוקשה לו דהוי ליה למימר עם עינים יפים מאי עם יפה עינים (זהר הרקיע).

¹⁶⁰ פי' כי המלכות אין לה עינים כמ"ש בסבא דמשפטים עולימת' שפירתא דלית לה עיינין כי הארת עינים הוא מן ה"ח. ובזה יתורץ מה שאנו אומרים בכל יום יוצר אור ובורא חושך כי בזכר יצירה שהוא ז"א אין בו דינים לכן אנו אומרים יוצר אור אבל באימא שהיא בריאה דינין מתערין מינה לזה אמר ובורא חושך. או ירצה שבז"א הראש שלו שהוא בריאה ה"ח שם מכוסים ובת"ת שלו שהוא היצירה ה"ח מגולים ולזה אנו אומרים יוצר אור. או ירצה שביצירה שהוא באצילות שהוא כנגד אור א"ס אנו אומרים יוצר אור ובבריאה למטה במקומה שאינה כנגד אור א"ס אנו אומרים ובורא חושך. ובזה יתורץ למה הקדימו יצירה לבריאה כי האור הוא מצד ה"ח והחושך מצד ה"ג. ולזה המלכות דלית לה עיינין שהיא ה"ג ואין לה אלא מה שלוקחת מיופי עינים של הזכר וזה שאמר דינא ברחמי שהיא דינא משותפת ברחמי הזכר ומשם נעשה לה עיינין. ולהודיענו מאיזה מדה של הזכר לוקחת הארת העינים לזה אמר דכתיב (ישעיה נה ג) חסדי דוד הנאמנים והוא כשהיא בנה"י שהיא בת שלש שנים והיא ראוי לזיווג ואז לוקחת הארת נה"י הנק' עיינין. ור' יצחק בא לחלוק ואמר חסדי דוד באתריה אוקימנא שהם נה"י אלא מ"ש כאן הוא בחי' אחרת ופי' ואמר והוא אדמוני כנז' שבזה אין מחלוקת שהיא במלכות כנז'. אבל מ"ש עם יפה עינים אלן אבהתנא חג"ת שהוא כשהיא למקום חג"ת שהוא ת"ת ולוקחת ה"ח מח"וג ומשם נעשה העינים (זהר הרקיע). הם ב' חסדים המגולים בנו,ה כי נו,ה מצד עצמם דין ושם החסדים שהם רחמים (רח"ו).

¹⁶¹ סוד ההדס הדומה לעינים שהם חג"ת והמל' מתחברת עמהם (רח"ו).
¹⁶² ואף על פי כן כתיב עיר דוד היא ציון וכתוב בקרבך קדוש לא אבא בעיר נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה אימתי א"ר יהודה כד יתהדר מלכות בית דוד לאתריה לתתא כו' (שער מאמרי רשב"י).

חדר החיצון דיסוד הנוקבא הוא נקרא ירושלים (הקדו"ש צב ע"ג), הוא בספר מאורי אור מערכת י' אות מ"ז ועי' בע"ח שער תיקון הירח פ"ג ובאד"ר קל"ז א' ואד"ז רצ"ג ב' (שם קו ע"ב).

¹⁶³ פי' חג"ת (מ"מ).

<p>לארבעה¹⁶⁴ תלת הא דאמרן ארבעה למהוי ש רתיבא קדישא כחדא דהא הוא כללא דתקונא עלאה ומחבא מתפרשן ואתמשכן תתאי בארחייהו ברצועיהון דתליין בהני שערי דרישא דתליין בהו ואתמשכן מנייהו כל אינון אחרנין עד דאתקשרן באתרייהו)</p>	<p>שלשה זה שאמרנו ארבעה להיות מרכבה קדושה כאחד שהרי הוא כלל התקון העליון ומכאן נפרדים ונמשכים התחתונים בדרכיהם ברצועותיהם שתלויים בשערות הללו של הראש שתלויים בהם ונמשכים מהם כל אותם אחרים עד שנקשרים במקומם)</p>
<p>תנינן ו' נטיל אינון עלאי דאמרן ואלין תפלין דאנה קודשא בריך הוא בגין כך בעי בר נש לאתפארא בהו עליה כתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך שם יי' ממש ואלין אינון תפלין דרישא תפלין דדרועא היא שמאלא¹⁶⁵ דאקרי ע"י¹⁶⁶ וירתא מעז¹⁶⁷ הה"ד והיה לאות על ידכה בה"א והיא ה"א דאוקימנא זכאה חולקהון</p>	<p>שנינו ו' נוטל אותם עליונים שאמרנו ואלו תפלין שמניח הקדוש ברוך הוא לכן צריך אדם להתפאר בהם עליהם כתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך שם ה' ממש ואלו אותם תפלין של ראש תפלין של זרוע היא שמאל שנקרא עז וירושה מעז זהו שכתוב והיה לאות על ידכה בה"א והיא ה"א שבארנו אשרי חלקם</p>

^א דפ"מ גורס את המוסגר.

^ב דפ"מ גורס את המוסגר.

^ג דרך אמת, ובדפ"מ למיסר

^ד ואתטמרן נמחק בדפ"מ וגורס את המוסגר.

^ה נמחק בדפ"מ.

^ו דפ"מ גורס את המוסגר.

^ז נמחק בדפ"מ.

^ח דרך אמת גורס את המוסגר, ודפ"מ גורס כגוונא.

^ט

^י ד"א ובדפ"מ גורס למוסר.

^א דביה (אור יקר).

^ב ומפקא (אור יקר).

¹⁶⁴ פ"י עם המ' א"נ יש לפרש רמיזא היא לתלתא הם חב"ד דזעיר קודם שנחלקו ע"י קוצא דשערי דאריך. ורמיזא לד' היינו אחר שנחלקו לד' ולפ"י הראשון תלת האי דאמרן היינו מאי דסמיך ליה שהם חג"ת וכו'. ולפ"י הב' מ"ש האי דאמרן קאי אדלעיל שאמר ותנינן תלת מוחי אינון ומשירותא דמוחא עילאה וכו' אשתכחו ד' מוחין וכן מוכח מסה"כ שכתב שהשינין רומזים למוחין (מ"מ).

¹⁶⁵ פ"י שהמלכות בניינה מהגבורות (מ"מ).

¹⁶⁶ אדנ"י גימ' ס"ה עם י, ב אותיות המילוי גימ' ע, ז (רח"ו).

¹⁶⁷ פ"י מהגבורות הנק' עוז (מ"מ).